

PROZŘETELNOST BOŽÍ A VÁLKA

CYKLUS PROMLUV O DŮLEŽITÝCH
NÁBOŽENSKÝCH OTÁZKÁCH
NAŠÍ DOBY, KTERÉ KONAL
V CHRÁMU PÁNĚ SV.
BARTOLOMĚJE V PLZNI
BOHUMIL STAŠEK,
KAPLAN V PLZNI

1915.

NÁKLADEM KATOLICKÝCH SPOLKŮ V PLZNI.
TISKEM ČESKOSLOVANSKÉ AKCIOVÉ TISKÁRNY
V PRAZE II., SPÁLENÁ ULICE.

Nr. 7406.

Nihil obstat.

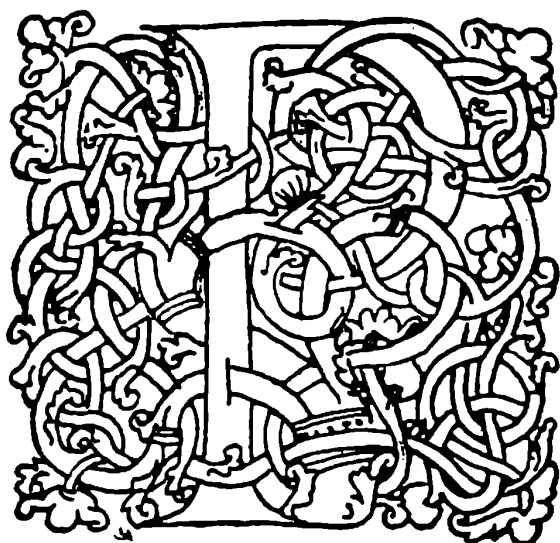
Dr. Josephus Tumpach,
censor.

Imprimatur.

Archiepiscopali ordinariatus.

Pragae, die 29. Maii 1915.

Dr. Joannes Sedlák,
vicarius generalis.

řítomné promluvy vydávány jsou z důvodů několikerých. Hlavní jest ten, že jest třeba lidu našemu odpověděti na různé pochybnosti a námitky, jež doba válečná v ohledu náboženském s sebou přinesla, a jež leckdes vězí jako osten i v duši dobrého, ze srdce věřícího člověka. Proč tolik zla na světě? Proč tolik utrpení? Proč neštěstí stíhá nejčastěji lidi hodné a zbožné? Proč zlí a hříšní oplývají často štěstím? Proč se jim dobře vede? Jak srovnávají se nynější zmatky válečné s prozřetelností Boží? Proč Bůh nevyslyší naše modlitby? Takové a jim podobné otázky ozývají se v dnešních dobách více než kdy jindy v srdci našeho lidu. Který duchovní nepokládal by za svou povinnost svým ovečkám tyto pochybnosti kriticky rozebrati, vysvětliti a vyvrátiti?

A skromnou pomůckou k takovému poučení chce býti přítomný spisek, jehož hlavní myšlenky předneseny byly na kazatelně plzeňské. Luzným světlem zářícím z útěchypné nauky naší víry o prozřetelnosti Boží, osvětleny jsou v něm různé pochybnosti přemýšlejících lidí, a pokud síly stačily, zodpověděny nejtrapnější otázky naší doby. Domníváme se, že v přítomných dobách nelze nalézt vhodnějších temat ku promluvám nad výklady o pro-

zřetelnosti Boží. R. P. Leonard Lessius S. J. ve svých XIV knihách »O dokonalostech a vlastnostech Božích« píše, že užitek z rozjímání o prozřetelnosti Boží jest převeliký, neboť předně: skytá velikou útěchu a klidnost ducha ve zmatečnosti vezdejších věcí; za druhé: ruší reptání, jež proti Bohu se obyčejně děje; za třetí: zmenšuje úzkostlivou starost o věci tohoto života a za čtvrté: plodí převelikou důvěru v nebezpečnostech. Kéž by ovoce tak hojné a požehnané přinesla i přítomná knížečka! Spisek vydávají katolické spolky plzeňské a očekávají, že rychlým rozebráním jeho vyplyne nějaký zisk pro jejich účely, a zvláště pro posílení jejich existence hospodářské, jež v přítomné době podvázáním spolkového života jest velice ohrožena. Kéž by aspoň pro tento účel spisek našel vlídného přijetí mezi českým duchovenstvem!

V PRAZE, na svátek sv. Jana Nep. 1915.

B. S.

I.

Všechno se děje dle vůle Boží.

„Jak velicí jsou skutkové tvoji, Hospodine; velmi hluboká jsou smýšlení tvá. Člověk nesmyslný nepozná toho: a blázen nerozumí těm věcem.“

(Žalm 90, 6—7.)

V Kristu shromáždění! Péče, kterou Bůh všechno zachovává a řídí, jmenuje se **pro z ř e t e l n o s t B o ž í**. Tak zní jedna z nejdůležitějších a v přítomných dobách pro křesťanská srdce nejužitečnějších článků víry.

Vážná, nesmírně vážná pravda skryta jest v prostičkách slovech této nauky naší svaté víry. Hlásá nám, že tam nad zářivou klenbou nebeskou bydlí Ten, jehož oku neujde červ, plazící se v prachu, a k jehož sluchu dojde i vzdech v prsou utajený a němý. Hlásá nám, že sídlí tam Otec plný milosrdenství a lásky, který jednostejně pečuje o malého i velikého, a že všechno, ať to jsou růže štěstí nebo kříže bolesti, vložila nám na bedra dobrotivá ieho ruka otcovská.

Drazí přátelé! Dříví do lesa bych nosil, kdybych chtěl vám ještě zvlášť líčiti, jak těžké a hrozné jsou doby, v nichž žijeme. Jako by v samých základech otřesena byla společnost lidská, a tím otřesem jako by zničeny byly všechny ty květy, které vůní i krásou svou blažily po léta duši lidskou, květy, jichž jméno: **m í r, p o k o j, s o u c í t, l á s k a, o d p u-**

š t ě n í. Celá budova společenského řádu dnešního zdá se, že obrací se v trosky, a to proto, že příliš dlouho a lehkomylně vikláno bylo kamenem úhel-ným, kamenem základním, jenž drží řád a pokoj ve společnosti lidské — vírou v Boha a Syna jeho, Ježíše Krista...

Dnes těžko mluvití o tom, kdo tím vším jest vi-nen. Nedoufám také, že bych u nevěrců slovy svými docílil nějakých úspěchů. Já chci mluvití pouze k vám, drazí přátelé, k vám, jež ve víře v Boha a jeho svaté pravdy nalézali jste až dosud útěchu v nejtěž-ších okamžicích života, a kteří u paty kříže Kristova posvěcovali jste a lehčími činili všechny své útrapy, soužení a svízele. K vám budu mluvití, protože v těchto zlých dobách bojím se a chvěji se o vás, aby neštěstí, kdyby snad hlavy vaše opředlo trnovou korunou bolesti, nezkalilo vám pohled k nebesům a nenaplnilo duši vaši černou beznadějí a hořkou zou-falostí.

O b o ž s k é p r o z ř e t e l n o s t i chci mluvití k vám, abych hluboko do duše vaší vštípil to pře-svědčení, nebo spíše abych ve vás utvrdil onu víru, že

1. v š e c h n o n a s v ě t ě p o c h á z í s h ů r y o d B o h a, č i l i ž e j e s t p r o z ř e t e l n o s t B o ž í a
2. v í r a n a š e v n í s p o č í v á n a n e z v r a t n ý c h d ů v o d e c h.

P o j e d n á n í.

I.

Drazí křesťané! Prozřetelnost jest od slova pro-zírati, znamená tolik jako v budoucnost viděti. I člo-

věk dovede rozmanité věci předvídati, ovšem nedokonale, a podle toho řídí sebe a své záležitosti; i člověk bývá tedy prozřetelný.

Nejprozřetelnější však jest Bůh. Bůh vidí budoucnost jako přítomnost. On jest vševědoucí a poněvadž spolu i všemohoucí, nejvyšší moudrý, dobrotivý a spravedlivý, jedním slovem v každé příčině jest nejdokonalejší, proto řídí všecko tak, aby dosáhl vždy svých nejsvětějších úmyslů, zachovává všecko tak, jak právě se hodí jeho nejlepším úmyslům. Prozřetelnost Boží jest tedy péče, kterou Bůh všecko zachovává a řídí. Pravím, moji drazí, že Bůh zachovává a řídí v š e c k o! On tedy pečuje o události tajemné i samozřejmé, důležité i malé a nepatrné, nadpřirozené i přirozené. Nic na světě, ať jest to tichounký tlukot srdce, jemné šelestění listu na stromě, aneb obrovský výbuch sopečný, hrozná lítice války národů proti národům, neděje se bez jeho vůle a dopuštění. Všecko přichází shůry od Boha. Chci vám ku porozumění toho vyprávěti následující příběh s pole válečného, jak jsem jej nedávno četl v jistém časopise.

U dragounského pluku č. . . . byl zbožný jeden voják. Vyznamenával se zvláštní trpělivostí ve všech útrapách válečného tažení. Když bylo nejhůře, těšil své soudruhy: »Všechno přichází shůry od Boha!« Leckterý z jeho spoluvojinů se mu pro tu řeč smával, ale on nedbal na žádný výsměch.

Stalo se jedenkrát, že část zmíněného pluku dragounského ujížděla v šíleném trysku za služební svou povinností po rovném terénu. Mezi nimi i zbožný náš voják. Pojednou však jeho kůň klopýtl, voják vymrštil se ze sedla a ve velkém oblouku dopadl na zemi, na níž zůstal napolo v mrákotách ležeti. »Vid', to přišlo také shůry,« slyšel ještě, jak jeden z ujíždějících vojinů nad ním volal. Ale v tom okamžiku ozval se

vojínům známý, ale obávaný klepot strojí pušky, a odněkud z úkrytu snesl se déšť kulek do rozvinuté řady, že dragouni k zemi padali jako bleskem zasažení. Nenadálé klopýtnutí koně zachránilo zbožnému našemu vojínovi život. Když večer mohl se opovážiti vstáti se země, klekl a děkoval Bohu za své zachránění a modlitbu svou ukončil slovy: »Všechno přichází s hůry!«

Ano, přátelé drazí, všechno na světě přichází shůry od Boha. Věci dobré, poněvadž Bůh tak chce, zlé pak, že Bůh tak dopouští, a bez vůle Boží nic se neděje. Či pochybujete snad o tom, že Bůh ve své velebnosti a nekonečné dokonalosti, kterou země ani nebe obsáhnouti nemohou, by se staral o všední a malicherné události každodenního života? Přidáváte se k řadám těch, kdož hlásají, že marno jest ve chvílích zármutku oči zvedati k nebesům a tam hledati úlevy pro své utrpení? Věříte, že není to ruka Boží, jež tká dějiny života jednotlivce i národů, nýbrž náhoda, slepý osud, který motá historii světa? Ale pak, pro Bůh, přestali byste i věřiti, že Bůh jest bytost nekonečně dokonalá, moudrá, dobrá, spravedlivá, že jest otcem naším! Nebo co byste soudili o otci, jenž by své děti vydal bouřím světa bez pomoci a rady, a jenž by úzkostně nesledoval každého jejich kroku? To že by byl dobrý otec? A stejně ani Bůh by nebyl dobrotivým naším otcem, kdyby o dítky své pozemské, jež z ničeho stvořil, nedbal! Jest to možná? Cítíme, že něco takového tvrditi, jest jako popírati Stvořitele vůbec. Proto vězte, že důsledněji jedná, kdo se neznabohem prohlašuje, než kdo věří v Boha, ale upírá mu prozřetelnost.

A ještě jeden důvod bych vám rád řekl, abych ve vás upevnil víru v božskou prozřetelnost. Kdo z nás nepamatoval by se na hrozný dojem, který v nás způsobila zpráva dne 27. června minulého roku

o zavraždění následníka trůnu a jeho šlechetné choti. Tísňivý pocit, jaký naplňoval naše nitro. iako by byl předtuchou hrozných událostí, jež vraždou obou manželů vzaly svůj vznik a jež daly dějinám evropských národů zcela nový směr. Hle, přátelé drazí, několik svedených mladíků, nešťtících se zbarviti ruce své krví budoucího vladaře staré, veliké říše a jeho choti, zasáhlo do dějin lidstva a dalo jim zcela nový obrat!

A letošního roku jest tomu právě sto let, kdy francouzský císař Napoleon vyvezen byl na ostrov sv. Heleny. Zvláštní tento muž téměř po patnáct let děsil Evropu svým vojskem, geniálním nadáním vojévůdcovským a touhou po válečném krveprolévání. Jistě slyšeli jste již o něm mnoho vypravovati a znáte tudíž, že muž ten zasáhl do dějin světa tak pronikavým způsobem, že dal jim dle vůle své zcela nový běh. A kolik známe z dějin ještě jiných osobností, jež zcela změnily klidný tok vyvíjejících se událostí, jež tvoří dějiny, a určily jim dle své vůle nové hráze a nové směry.

A to nejen v dějinách válek, nýbrž i v dějinách lidského ducha a zvláště vynálezů a vŕievů přírodních. Člověk zušlechťuje k svému prospěchu rostliny a stromoví, vysušuje močály a činí je úrodnými, zavodňuje suchopáry, dává směr řekám, aby nevystupovaly ze břehů, svádí hromosvody blesky a činí je neškodnými, ba dovede vykácením lesů a zřízením nádržek vodních dáti i mračnům nový směr a jiné dráhy.

A tu, v Kristu shromáždění, zamysleme se! To, co člověk dovede, toho že by Bůh nedovedl způsobem daleko dokonalejším? Člověk může zasáhnouti do dějin a dávat jim dle své vůle i směr, a Bůh, bytost všemohoucí, by toho nemohla? Každá bytost rozumem a svobodnou vůlí obdařená dovede měniti

pořad výjevů přírodních a Bůh, bytost nejdokonalší, nikoliv? Ještě byste dovedli popíratí prozřetelnost Boží a tvrditi, že všechno se děje tak, jak dítí se musí? Či není to bezbožnost a spolu nerozumná nedůslednost uznávati Boha, ale o něm tvrditi, že o nic se nestará, ať to ve světě chodí jak chodí, ať se děje co děje, že nepomáhá, když pomoci jest třeba, ale že jen nečinně patří na svět a lidi, že netěší v zármutku, i když Ho člověk prosí, že netrestá, i když hřích k nebi o pomoc volá, že nepomáhá, i když lid na kolenou o pomoc Ho vzývá s pláčem a rukama sepiatýma? Tuť by byl Bůh bytost slabší, než sám člověk, a bytost horší a omezenější nežli ten nejpоследnější člověk. Neboť i člověk má srdce a vidí-li slzy bolesti a zoufalé prosby, těší a pomáhá ze všech sil svých. Chápete, že popíratí prozřetelnost božskou jest největší bezbožnost?

II.

Přátelé moji, hleděl jsem ze všech sil objasniti vám pojem a skutečnost božské prozřetelnosti. Cítím však, jak vše, co jsem řekl, je daleko pravdy a daleko i toho, co mi na mysli tane. Stalo se mně to, co stává se těm, kteří mnoho chtějí říci o Bohu, že naposledy jako onen prorok zvolati musí: A, a — dítě jsem, Pane, a neumím mluvit. Krásně pověděl to i náš básník:

Tajen jsi ty oku smrtelnému,
ducha světa, srdce přírody!
Zjevuješ se však přec tvorů mdlému,
zkoumá-li jen tvoje výplody

A zkoumati výplody ruky Boží a hledati stopy prozřetelnosti Boží ve světě a v našem okolí půjdeme i my. Doufám, že pozorování světa povznese vaši duši a rozšíří vaše obzory až k plnému pocho-

pení pravdy, že Bůh jest nejen stvořitelem světa, ale též jeho ředitelem a zachovatelem, který pečlivě se stará o malou mušku, poletující na zlatém paprsku slunečním i o miliony světů, kolujících v nesmírném prostoru světovém.

Není na světě věci, o niž Bůh by se nestaral a již by moudrou dobrotou svou nevedl k cíli. I o ten malíčký kvíteček, zraku našemu sotva viditelný, nějakou tu slzičku, ukrytou v trávě na mezi, na louce nebo na poli, Bůh se stará, vláhu posílá, jas slunce, vzrůst, barvu, vůni... dává, tak že mohl Kristus Pán právem říci ona něžná slova: »Pohlédte na lilie polní, nepracují, ani nepředou, a přece pravím vám, že ani Šalomoun ve vší slávě své nebyl oděn jako jedno z nich.«

A jako stará se Bůh o přírodu neživou, tak pečuje i o všechno, co v té přírodě žije a dýchá. Přírodopytci učí, že jest jenom brouků na světě — 77 tisíc druhů. A co milionů jest druhů ostatních živočichů, a všechna ta zvířata chtějí denně potravu a jak rozdílné chuti mají! A přece žádné z nich hladem nezahyne. A to nejen v dobách požehnání a hojnosti, za doby letní, nýbrž i v dobách, kdy celá, širá krajina pokryta jest bílým povlakem sněhu a ledu, kdy nic na polích a lukách nekvete, ani se nezelená. Tu dává Bůh některým zvířatům dar, že celou dobu zimní prospí, jiným dává teplý kožíšek, aby i pod ledem potravu si najítí mohla, jiným opět pud, aby v dobách hojnosti snesla si do svého brlohu dostatek obilných zásob a ještě jiným pud odletěti do cizích, teplých krajin. Neznají kalendáře a přece ví, kdy čas k odletu, neučila se zeměpisu a najdou pravé cesty a dráhy. Dobře vystihl Pán Ježíš tuto starostlivost nebeského Otce o němou tvář, když pravil: »Pohlédte na ptáky nebeské. Nesejí. aniž žnou,

aniž shromažďují do stodol a Otec nebeský krmí je.«

A jestliže Bůh tak podivuhodně, zrovna zázračně se stará o němou tvář zvířecí, jak teprve pečuje a stará se o toho, který jest vrcholem, korunou a největším divem všeho tvorstva — člověka! Nepravím tak, ani netvrdím tak já, ale praví tak ten, jenž přišel vůli Boží zjevit lidem na svět — Ježíš Kristus. Pravil: »Poněvadž tedy trávu polní, kteráž dnes jest a zejtra do pece vržena bývá, Bůh tak odívá — čím více vás, malověrní.« Nepečujtež tedy, říkajíce: »Co budeme jísti anebo co budeme pít, aneb čím se budeme odívatí... Víť zajisté Otec váš, že toho všeho potřebujete. Hleďte nejprve království božího a spravedlnosti jeho, a toto všechno bude vám přidáno.« (Mat. 6, 30—33.)

Nejsou, přátelé milí, pro nás tato slova útěchou? Nejsou pro nás posilou v trampotách života a zvláště v dnešních dobách, kdy nevíme dnes, co zlého nám přinese zítřek, kdy tak mnohý stojí nad troskami svých plánů a tužeb životních? Máme v takových chvílích ztráceti naději a důvěru v Boha a oddávati se malomyslnosti, která jest počátkem duševní rozervanosti, ztráty energie, a vzdání se naděje na lepší budoucnost a šťastnější příští? Ó, nikoliv, doufejte v Boha! Nezapomeňte, že i za nejdivějších zmatků a nejprudších bouří světa bdí nade vším Bůh, Bůh vládce a správce světa, Bůh Otec náš, jenž všechno zachovává, řídí a spravuje, Bůh, o němž praví kniha moudrosti: »Tvoje prozřetelnost, Otče, spravuje všechno.« (Sap. 14, 3.)

Staříčský biskup — jménem Coulquier — který byl již skoro hluchý a slepý, těžce se roznemohl. Tu

ho navštívil jeden kněz; tento divil se velice, že biskup při všem utrpení ještě byl tak trpělivým. I řekl biskup: »Znám krátkou a krásnou modlitbu, která mi dodává trpělivosti a zjednává ulehčení. Chcete-li, naučím vás ji?« Kněz chtěl modlitbu tu seznati. Tu pravil biskup: »Modlívám se často za den takto: Můj Ježíši, jsem skoro slepý; staniž se svatá vůle tvá! Můj Ježíši, jsem skoro hluchý; staniž se svatá vůle tvá! Můj Ježíši, nemohu více plniti svých povinností; staniž se svatá vůle tvá!« Potom řekl biskup s úsměvem: »Budete-li někdy museti velice trpěti, modlete se také takto. Uvidíte, že tato modlitba pomáhá.«

Přátelé drazí, tak mluví katolický křesťan! Pravý katolický křesťan nezoufá, nemalomyslní, neklesá pod tíhou hoře a bolesti, nýbrž šeptá: »B u ě v ů l e t v á!« Pravím tak, třeba že vím, že jsou hoře, pod nimiž div srdce nekrvácí, že jsou bolesti, pod nimiž člověk zrovna umírá, že jsou rány, pod nimiž člověk téměř zlomen klesá! I v takových těžkých situacích a temných chvílích života nezapomeňte nikdy, že Bůh řídí osudy vaše, že prozřetelnost jeho se vzta- huje, jak pravil Kristus Pán, i na vlas na hlavě vaší, a že stane se pouze to, co Bůh vševidoucí o vás ustanovil. A třeba že v oku vašem lesknouti se budou slzy bolesti a duše vaše chvíti se bude hořem, nechať přesvědčením vaším jest to, co tak krásně napsal básník Vlček o prozřetelnosti Boží:

Bůh řídí naše osudy.
Jich pásma zdá se mnohdy spletené,
a člověk bývá velmi nakloněn —
je vlastní rukou rychle rozmotávati:
než pak se naděje, už zmatek v něm
jest nenapravitelný způsoben.
Co nám se uzlem býti podobá,
to ruka boží nejlíp rozřeší:
i vyhostíce škodnou všetečnost,
jí sebe odevzdejme s důvěrou.

Amen.

II.

Prozřetelnost Boží a osudy národů.

Jak nevyzpytatelní jsou soudové jeho
a nevystižitelné cesty jeho.

Řím 11, 33.

Nic na světě se neděje bez vůle nebo bez dopuštění Božího. Dobrotivý Otec nebeský o vše se stará, vše řídí a vede moudrou dobrotou svou k cíli, pro který svět i všechno tvorstvo na něm stvořil. Tato základní a pro naše křesťanská srdce tolik útěšná pravda naší víry byla předmětem našeho prvního rozjímání. Hledali jsme a našli jsme stopy prozřetelnosti božské v přírodě, ve vůni a kráse květin, zpěvu ptactva i kráse celého tvorstva, náš rozum nás hlasitě přesvědčoval o existenci neviditelné ruky Boha všemohoucího, jež všechno vede, řídí a pořádá a celá příroda kolem nás — čím jiným jest než jediným hlasem volajícím do duší našich, že tam nad naší hlavou na nebesích bydlí Otec lásky plný, Bůh prozřetelný, vládnuící nad všemi zdánlivými nesrovnalostmi života. Nuže, drazí moji, jděme dále dnes v našem uvažování o božské prozřetelnosti, abychom nabyli rozhodného přesvědčení a z něho plynoucí sladké útěchy, že Bůh na světě všechno k dobrému vede a řídí, byť nám lidem těžko mlhy budoucnosti pronikajícím leccos se zdálo býti nesrozumitelným, nepochopitelným i těžkým a zlým. Uvažujme o vládě prozřetelnosti Boží v dějinách světa, pozorujme prst Boží v událostech věků minulých!

Snad mnohý z vás otáže se: A jaký bude výsledek takového uvažování? Moji drazí, když dělník osekává balvany dle úmyslu stavitele, není si vědom celkového plánu umělcova, dokud každý kámen nezaujme místa, které jest mu určeno. Tak i ve stavbě věků každý národ osekává svůj kámen, ale veliký stavitel světa, Bůh, stanoví mu místo, které zaujati má. A teprve po dokonalých událostech inteligentní divák v podivuhodném celku znamená zřejmě prst Boží.

Přátelé drazí, tento náš názor na dějiny musí býti majákem naším ve zmatcích, bouřích a nesrovnalostech současné doby. On může jedině osvítiti a rozluštit všechny ty otázky, jež v dobách přítomných zmítají naším srdcem. Jenom na základě tom pochopíme, proč různé říše povstávají, rostou a zanikají, kdežto trůnem nesmrtelného Krále věků neotřese nikdo. Nuže, uvažujme o tom, jak jeví se prozřetelnost Boží v dějinách:

1. s v ě t a,
2. c í r k v e k a t o l i c k é.

P o j e d n á n í.

I.

Moji drazí, dříve než přikročíme ku vlastní úvaze o vládě prozřetelnosti božské v dějinách národů, dovolte, abych položil následující otázku: Za jakým asi účelem Bůh založil říše? Snad proto, aby nahromadily trochu toho třpytivého prachu, jež uvykli jsme nazývati národním bohatstvím? Či snad proto, aby obohatily se poklady a bohatou kořistí z dobytých území? Nikoliv, odpovídáme se sv. Tomášem Akv., takový cíl byl by nehodný společnosti lidské a nedůstojný jeho původce, Boha. (De reg. princip. lib.

III., c. 14.) Či snad založil Bůh říše proto, aby se ozářily slávou výbojů, aby se staly mocnými na zemi rozsahem svého panství? Nikoliv, odpovídáme, ani v tom nezáleží úkol lidstva, neboť panování jedněch předpokládá podrobení druhých. A Bůh chce míti svobodnými dítky své. Nuže, jaký cíl prozřetelnost Boží vykázála říším a národům? A na tu otázku jest jen jedna odpověď stejně stručná, jako jednoduchá a odpověď tu znáte již z dětských let svých, v nichž učili jste se z katechismu: Bůh stvořil říše, národy i vůbec celý svět ke své cti a slávě a ku blahu tvorů. A k tomuto cíli a jediné k tomuto cíli vedla vždy prozřetelnost božská neviditelnou rukou říše, státy a národy světa. Cesty však k tomu cíli určovala si vždy svobodná vůle lidská sama, neboť toho nikdy nezapomeňte, že Bůh vůle lidské nikdy neruší, ani neobmezuje v její svobodě a volnosti.

Proč to připomínám? Poněvadž není to Bůh, ale člověk sám, jenž jediný nese plnou zodpovědnost za to, že cesty dějin lidských vedly mnohdy přes hromady mrtvol, spálenišť a zpustošené, zničené krajiny. Jen porušená svoboda lidská jest vinna, že dráhy, po nichž ujížděla kola světových dějin, byly mnohdy raženy krví, mečem, vraždami, pustošením, hrůzou a všeobecnou spoustou. Cíl však zůstal i v zápachu krve a dýmu spálenišť stejný a jediný pro všechny státy: Čest a slávu Boží a blaho člověčenstva. Abyste se o tom mohli ještě lépe přesvědčiti, otvírám před vámi dějiny a z nich především knihu, v níž uložena jsou tajemství nebes i všechna historie světa, a v níž na tak mnohých stránkách podány jsou markantní důkazy o tom, jak prozřetelnost Boží vede a řídí osudy národů — P í s m o s v a t é.

Moji drazí! Hned na prvních stránkách jeho dovidáme se o podivuhodných osudech národa israel-

ského, který byl z ostatních národů vyvolen, aby v něm zachováno bylo pravé poznání Boha, a aby připravoval příchod zaslíbeného Mesiáše a v plnosti času aby z něho Vykupitel světa vyšel. Národu tomu Bůh věnoval zvláštní pozornost a péči. Nechává tento národ vyvinouti se v pohanském sice, ale na ten čas ve vzdělanosti pokročilém Egyptu. Tam naučí se dříve toliko kočovní pastevci písmu, stavbě, řemeslu a umění. Aby však s pohanským lidem nesplynuli, dopouští na ně Bůh krutá pronásledování od pohanů. Po 400letém pobytu v pustinách arabských očistil srdce jejich od nákazy pohanské a víru jejich upevnil. Aby malý tento národ nepřátelskými národy pohanskými zničen nebyl, vyhledá mu prozřetelnost malý sice kus země — zemi kananejskou, ale krajinu takovou, která byla způsobila osamotiti, odděliti národ židovský od národů pohanských, neboť na jihu a východu hraničila s pouští, na severu dělí ji od Syrie vysoká pohoří, od západu je moře. Aby národ židovský nenaučil se plavbě po moři a tak nepřišel do styku s pohanským světem, nechává Bůh pobřeží země kananejské v moci pohanského, malého národa filistinského a foenického.

Ale tím, moji drazí, není vyčerpána ještě péče Boží o národ vyvolený. Israelité přes všechnu péči a ochranu nezůstali uchráněni od nákazy bludů a mravního zlořádu pohanského a tu nastává tragedie dějin israelských — odvedení židů do zajetí assyrského a babylonského, rozboření překrásného chrámu jerusalemského, zpusťování krásné Judee . . . Srdce se v nás zrovna svírá, čteme-li o zničení chrámu židovského, tohoto proslaveného divu světa, jehož pouhými stíny jsou dnes tolik oplakávané, válkou rozbořené katedrály. Slzy nám do očí vstupují, čteme-li nárek proroka Jeremiáše nad rozvalinami jerusalemskými: »K o m u p ř i o v n á m t e b e, J e-

rusaleme? Veliká jako moře jest bolest tvá, kdo tě zhojí? Všichni, kteří jdou cestou, potřásají hlavou, řkouce: To-li jest to město dokonalé krásy a radost vší země?»

A proč dopouští Bůh tolik hoře a soužení na vyvolený lid svůj? Jaký byl toho účel? Chtěl Bůh, aby židé v těžkých dobách utrpení přišli opět k sobě, rozpomněli se na své poslání, aby přilnuli opět k svému Bohu, od něhož ku pohanským modlám kloniti se počali, aby zanechali různých politických snů a vrátili se k svému Bohu a vznešenému určení svému. A židé skutečně v těžkostech svých poznali své chyby a když po 70 letech vraceli se ze zajetí, byli jako znovuzrozeni ku vnešenému úkolu svému: dáti člověčenstvu Spasitele a Vykupitele světa.

Přátelé drazí, jest třeba ještě ostřejšího světla, aby osvítilo vám neviditelnou ruku Boží vedoucí a řídící osudy národů? — Doufám, že již tento letmý pohled do podivuhodných osudů národa israelského přesvědčil srdce vaše, že osudy národů nevede náhoda, nýbrž moudrá prozřetelnost, jež všechno dle božského plánu svého řídí a spravuje. Pravda tato jest tak radostná a ku rozjímání lákavá, že pokusím se osvítiti ji ještě nádherným světlem zářícím z dějin církve Kristovy.

II.

V Kristu shromáždění, čí srdce by se až do těch hlubin svých nezachvělo, čte-li na prvních stránkách dějin církevních o hrozných pronásledováních a bojích proti prvním křesťanům. Všechno, co jen lidská fantasie může si představiťi nejhroznějšího, sama muka pekelná byla páchána na ubožácích těch, kteří neměli jiné viny, než že milovali svého Ježíše více

než všechno na světě. Ale to stačilo římským císařům i pohanským filosofům, aby je rozzuřilo až k šílenství. Víte, že se chopili kde jaké zbraně, aby vyhladili křesťany se světa. A vy, kdykoliv jste slyšeli o nevýslovných mukách, k nimž bývaly odsouzeny i nevinné děti a neušetřeni ani starci nad hrobem stojící, ptali jste se v úžasu a dojetí: Proč to Bůh na svoje věrné dopouštěl? Jak srovnává se toto hrozné pronásledování prvých křesťanů s prozřetelností Boží, jejímž cílem jest čest a sláva Boží a blaho tvorů?

Přátelé drazí, zamyslete se! Působil jsem před časem v osadě, v níž vypukl strašný požár, který dobrou polovičku osady té zničil. A jak se to stalo? Dul silný vítr, který oheň v jednom stavení vzniknuvší rozšířil po celém městečku. Ubožákům pohořelým nezbývalo téměř ani času, aby z hořících stavení svých vynesli svůj majetek! A tak, moji drazí, mělo se to i s pronásledováním křesťanů. Čím silněji dul hrozný víchř krveprolévání křesťanských obětí, tím rychleji zachvacoval oheň lásky ke Kristu miliony srdcí nelekejících se žádné oběti pro milovaného Spasitele svého. Pronásledování křesťanů stalo se silou, slávou a nejmocnějším prostředkem k rozšíření církve. Nebýti zuřivosti pohanských barbarů, nikdy by se po světě nebylo rozšířilo s tak podivuhodnou rychlostí křesťanství. Neboť nikdy by se pohané nebyli zamyslili nad vírou, jejíž učedníci dovedli tak hrdinně a obětavě umírat, nikdy by nebyli přemýšleli o podstatě křesťanství a jeho vnitřní kráse i pravdivosti a nikdy by se nebyli stali — křesťany

A obracím dále listy v dějinách církve a čtu na stránce, na níž líčeno jest ono obdivuhodné a v jádru svém tajemné hnutí, jemuž říkáme — stěhování národů. Suroví, divocí národové, hnáni podivným jakýmsi pudem, valili se ze severních končin do krajin

jižních. Není možno pověděti, co obětí na lidské krvi, lidských statcích a kulturních pomnících rozdrceno bylo pod nohou surového barbara, pohana, kráčejičího do nových sídel. Byly to těžké doby v dějinách lidských. A hle, i tyto hrozné věci dály se dle jistého plánu prozřetelnosti božské! Kterého? Staří, vyžili národové v Italii, na Balkáně, ve Španělsku, Francii, Anglii, ano i v Africe byli nahrazeni novými, divokými sice, ale mladými, jarými, silnými národy Ostrogotů a Visigotů, schopnými přijmout nové učení Kristovo a zbudovati na troskách světa starého svět nový, křesťanský, svět bohaté kultury a vzdělanosti křesťanské.

A obracím dále listy v dějinách církve katolické a nenalézám, moji drazí, téměř stránky, aby na nich nebyly zaznamenány nebezpečí, boje a nepřátelství proti církvi. Brzo to byla ohnivá výheň nejukrutnějších, nejkrvavějších pronásledování zvenčí; brzo to byl zžírající oheň šílenství a roztržek vnitřních, který církev zničit se snažil; brzo to byla vlašnost ve víře, která všecken život v církvi zhubiti hrozila. A co drželo církev uprostřed těchto hrozných bojů a zkoušek? Co ji obklopovalo hradbou a náspem? Či pozvedl někdo meč na obranu její? Či chránila ji mocná knížata svými vojsky? Moji drazí, jeden to byl, který mocnou pravici nad ní držel, jeden to byl, který církev z největších nebezpečí vyvedl, a ten jeden, to byl Bůh, a ta ruka, to byla neviditelná ruka Boží, jež církev téměř po dvacet věků před zahubou chrání, ji udržuje a po cestách cti a mravní velikosti vodí.

Či není to, v Kristu shromáždění, zřejmým důkazem prozřetelnosti božské, že při různých metodách ve výchově a vzdělání, jež mnozí dnes prodělávají, že při spoustách spisů, které víru podkopávají, mravnost ničí, církev a její učení překrucují a překroucené

sesměšňují, že vedle pařeníšť nejhanebnějších neřestí, pravím, není-li to důkazem vlády božské prozřetelnosti, že přes to vše jádro křesťanství ještě v tolika srdcích se zachovalo a ještě tolik církevního smýšlení se uchovalo? Není v tom prst Boží, že vždycky v těžkých a pro existenci církve nebezpečných dobách povstávali mravně velicí a duševně geniální mužové, kteří nejen zmírající církev při životě zachránili, ale k nové cti a slávě povznesli? Nevidíte v tom plán prozřetelného Boha, že když bludy ariánské církev zničit se zdály, povstal sv. Athanáš? A když Attila, »metla Boží«, chtěl dobýt Říma a se zemí srovnati, že byl tu papež Lev Veliký? A když nové bludy církev hubiti počaly, že povstal papež Řehoř Veliký? Když nemravnost a vlnost do samé církve vnikla, hrozíc ji zničit, že byl tu papež Řehoř VII., jenž pevnou a železnou rukou otěží se uchopil a církev zachránil? Když pod lutheránskými bludy církev klesati počala, že pozvedl ji sv. Ignác z Loyoly? Když Turci zničit chtěli v Evropě křesťanství, že objevil se princ Eugen Savojský, jenž Turky na vždy přemohl? Když počátkem minulého století byla církev oloupena a znásilněna, že přišel Pius VII., tento silný a nepřemožitelný trpitel? Když sociální boje počaly Evropou hýbati, že vstoupil na stolec Petrův osvícený muž, papež dělníků, Lev XIII.? Když zednáři a nevěrci celou společnost rozvrátili a duševně vyhladověli, že objevil se papež Pius X. se svým heslem »vše obnoviti v Kristu«? A když hrozná lítice válečná zachvěla staletými základy evropských států, že na stolec římských papežů usedá Benedikt XV., jenž nepřestává pracovati a volati po míru? Ptám se vás, drazí křesťané, nevidíte v tom všem vládu neviditelné ruky boží? Jaký jiný výsledek může míti pro vaše křesťanské srdce naše dnešní úvaha, než ten, že Bůh řídí a vede státy, národy, církve,

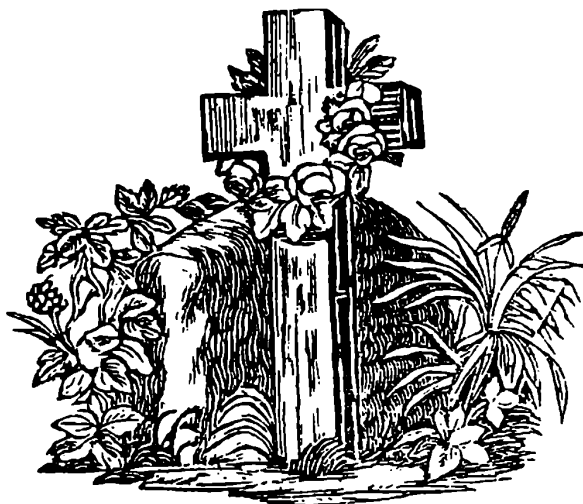
nás jednotlivce i vůbec veškerý svět dle jistého plánu svého ke konečnému cíli, jenž jest sláva Bohu na výsostech a naše blaho a štěstí? Není třeba slepé, neuvědomělé víry, ale pouze poctivého úsudku a zdravého rozumu, aby člověk k takovému přesvědčení došel. Došel k němu i básník náš Svatopluk Čech, jenž tak rád ve svých básních potloukal se po cestách nevěry a skepse. Ve svých modlitbách moderního člověka, v nichž jest leccos, co nesrovnává se s názorem křesťanským, zapěl:

Vždy se mi zdává, jak by ruka něčí
mne vedla, neviděna, po té zemi,
jak broučka nejmenšího vede s péčí;
a jak by vládl mými činy všemi,
mou každou myšlénkou i mými city
kdos ve všem vůkol i v mém nitru skrytý.
I pravím si: Vše v důvěře mu vzdej,
kdo jest, kam s tebou kráčí, nebádej!
V ty taje lidský nepronikne duch,
a zve-li ten jej Příroda, ten Bůh,
ten jinak: vše to prázdná pouze hláska —
Jen vím: že jest, a věřím v pevné tuše,
že tajemná ta veškerenstva duše,
ať kdekoliv, ať cokoliv to jest,
vše vede k dobru, o němž v srdce vryla
nám těšivou a láskyplnou zvěst.

Tím končím dnešní promluvu svou! Jest prozřetelnost Boží; celý svět kolem mne se vší nádherou a bohatstvím i krásou, se vším, co se na něm odehrává krásného a líbezného i hrozného a děsného, popěvek ptačí i řev rozbouřených živlů, klidný vývoj a pokrok národa i strašlivé krveprolévání lidstva děje se z vůle nebo dopuštění Božího.

Nechť děje se nyní cokoliv se mnou i s tím, co jest mému srdci nade všechno drahé — s mým národem a mou církví, jež v přítomných dobách jsou v tak velikých a těžkých nebezpečích. Cítím síly dost i za to děkovat, uzná-li Bůh v nekonečné moudrosti své

podrobiti je těžké budoucnosti a uvést i na cesty utrpení a bolesti. Dovedu všechny těžkosti klidně snášeti, poněvadž vím, že vůle Boží jest to, která uznala za nutné břímě soužení vložiti na lid svůj, a že utrpení to nemá jej zničiti, nýbrž vésti ku jeho blahu ať časnému, ať věčnému. Věřím, že dnešní veliké, historické chvíle mají nějaké zvláště důležité místo v plánu prozřetelnosti Boží a řízení světa, a že i jejich cílem jest jako všeho na světě — čest a sláva Boží a blaho člověčenstva. Amen.

III.

Proč tolik utrpení?

„Kdo nebéře na sebe kříže svého, a
nenásleduje mne, není mne hoden.“
(Mat. 10. 38.)

Drazí přátelé! Čekal jsem nedávno na hřbitově, abych vykropil rakev vojína, jenž v nemocnici naší podlehl ráně, způsobené ruským šrapnelem. Nečekal jsem dlouho. Do hřbitovních vrat vjel pohřební vůz a na něm prostá černá rakev, ozdobená věncem z červeného vřesu. Za rakví nešel nikdo kromě ubledlé, vyhublé a naříkající ženy zemřelého. S pláčem doprovázela muže svého ke hrobu a než spustili rakev do země, sedmi polibky zlíbala a sedmi křížky požehnala černé víko její... »Z daleka, matičko, z daleka?« ptám se. A ona hlasem pláčem přerývaným jmenuje mně veliké jedno město naší říše a sděluje, že až odtud za mužem přijela, ale na živu již jej nenašla. A doma čeká na matku šest malých nezaopatřených dětí, jimž přinese truchlivou zprávu, že tatíček jejich daleko od nich, v cizí zemi pochován. Tak vypravovala a pod dojmem truchlivých vzpomínek hlasitě se rozplakala a zanaříkala: »Můj Bože, proč tolik soužení? Proč tolik utrpení na mne sesíláš?«

Přátelé drazí! Když tak hledím při nedělních promluvách svých do očí vašich, zdá se mi, že i v mnohých těch očích na mě hledících se chvěje bolestná otázka nebohé ženy: »Proč tolik utrpení? Proč tolik bolesti?« A nebyl bych, moji drazí, duchovním vůdcem vaším, kdybych nedbal této úzkostné otázky va-

ší a nechal, aby malomyslnost a zoufalství těžkými křídly navěsily se na duše vaše. V minulé promluvě své učinil jsem již první krok ku zodpovědění této otázky, když mluvil jsem k vám o prozřetelnosti Boží a vyložil, že všechno na světě, ať jsou to události krásné a šťastné, nebo bolestné a chmurné, děje se z vůle Boží. Dnes pak hodlám s pomocí Ježíše Krista, jenž na světě vytrpěl tolik bolestí a útrap, mluvit k útěše vaší, že Bůh sesílá zlé:

1. na hříšníka, aby ho polepšil a od věčné smrti zachránil.

2. na spravedlivého, aby ho zkoušel a jeho zásluhu pro nebe rozmnožil.

P o j e d n á n í.

I.

Bohatá, vznešeně nastrojená dáma přišla jednou ke zkušenému, šedivému knězi a prosila ho o radu. Pravila: »Důstojnosti, zajímám se příliš o svět a upadám vždy opět do starých svých hříchů. Už jsem učinila vše, co možného, ale nic to nepomáhá. Již prodělala jsem duchovní cvičení, častěji jsem se zpovídala, k Matce Boží se modlila, a také dávala almužnu. Prosím, který prostředek mi ještě zbývá?« Kněz se usmál a se vši klidností odpověděl: »Neštěstí.«

V Kristu shromáždění, svatou pravdu řekl duchovní ten! Víím, že těžko to rozum chápe, ale nezapomeňte, že evangelium mluví vždy jinak, než mluví svět. Evangelium vypráví nám o marnotrátném synu, jenž v bohatství a štěstí upadal hloub a hloub do propasti hříchu. Jakmile však dolehla nouze, bída, hlad, již klesal na kolena před svým otcem a sliboval polepšení. Písmo svaté vypráví nám o mocném králi Manassesovi, jež velké štěstí přivedlo z rov-

nováhy. Zapomenuv na Boha, dopustil se mnohých nepravostí a sváděl lid k modloslužbě. Neštěstí však doteklo se Manassesa svými chmurnými křídly. Asyrští vpadli do země a krále v poutech odvedli do Babylonu. Zhroucen neštěstím jde Manasses do sebe, činí pokání a prosí Boha otců svých za smilování. Písmo svaté vypráví nám o těžkých útrapách Izraelitů, jež na lid ten dopadly, kdykoliv počínal se obracet ku modlářství a bezbožnosti a zapomínal na svůj účel, k němuž určil jej Bůh...

Moji drazí, počínáte již chápati, jaká jest to ruka, která sesílá na nás útrapy a neštěstí? Jest to ruka podobná té ruce, kterouž ty, otče a matko, drželi jste své dítě milované při bolestné operaci, již mělo býti dítě zachráněno na živu. Pevně drželi jste robátko své na loktech, silně stiskli jeho nemocné tělíčko, aby lékař bezpečně mohl zajížděti v bolestný vřed. A zatím co srdce vaše přetrpělo tisícera muka, s vynuceným úsměvem a zdánlivým klidem laskali jste se se svým dítětem, usmívali se na něho, jen abyste mu dodali odvahy a zmužilosti.

Přátelé moji, postavte místo pozemského otce nebo matky Otce nebeského a místo malého robátka samy sebe a proniknete ono tajemství, jež tak často mučí duše vaše, proč Bůh sesílá utrpení a bolesti na člověka. Neboť co je údělem člověka? Snad tento svět? Jeho radosti? Jeho pravda? Jeho krása?

Ach, přátelé moji, čím starší jsme a čím více přibývá nám s lety zkušeností, tím více nabýváme přesvědčení, že svět nemůže nám býti zemí zaslíbenou. Jeho radosti jsou prchavé, jeho pravda nespolehlivá, jeho krása vadnoucí a naše duše přece touží po štěstí nekonečném, po pravdě plné, po kráse beze skvrn a stínů. Ach, nikoliv svět, ale říše, v níž trůní Pravda, Dobro a Krása, jest naším cílem, naší zaslíbenou zemí. Ale, bohužel, co jest takových mezi námi, kteří

přestali upírat oči své k nebi a zahleděli se na svět, přestali lnout k Bohu a přilnuli k tomu, co skýtá svět, a duše jejich místo aby se vznášela orlicí k ideálům nebeským, uvízla v bahně, v němž jest všechno nízké, bídné a podlé.

Co učiní Bůh? Ach, nebyl by Otcem naším, kdyby nás zahynouti nechal. Vidí, že dokud člověk žije v klidu, štěstí, hojnosti, nemá pro něho pohledu, vzpomínky, modlitby. Nuže, sešle bolest, utrpení zkruší jeho srdce až k zoufalství, stiskne jeho hlavu až k nesnesení a výsledek?

Byli jste již zajisté, v Kristu shromáždění, v přírodě před bouří a viděli jste smutné, žárem slunečním povadlé květy, smutně sklánějící hlavy svých korunek. Než hle, nebe se zakalí černými sivými mraky. Ozve se řev hromu, praskot blesku, celá příroda se chvěje úzkostí a děsem. A když bouře se vyzuřila, najednou roztrhnou se mraky, nad nimi rozjasní se blankyt nebe a celá příroda jako by si oddychla. V kalíšcích květin sice dosud se perlí krůpěje dešťové, ale kde jaký květ povstává již k novému životu, vůni a kráse.

Přátelé drazí, tak jest to i s lidským životem. Když svítí na nás prudké slunce štěstí, spokojenosti a blaha, tu dobře můžeme pozorovati, jak počínají v duši naší vadnouti květy křesťanských ctností: láska k Bohu, k bližnímu, pokora, zbožnost, čistota, trpělivost, dobročinnost. Ale když strhne se nad hlavami našimi bouře, když jeden blesk neštěstí a soužení za druhým sjíždí do duší našich, tu třeba, by se v oku našem leskly krůpěje slz, přece již květy ctností v srdcích našich povstávají k životu novému, bohatšímu na zbožnost, náboženskou vroucnost a mravnost.

Pamatuji se, že v dětských letech četli jsme o tom ve svých čítankách školních krásnou legendu od B. M. Kuldy. Pán Ježíš přišel prý jedenkrát se sv. Pe-

trem do dědiny, když obyvatelé právě slavili hody. Když tam přišli, pravil sv. Petr: »Ale, Pane, já bych velice jedl!« Šli právě kolem hospody, z nížto veselou hudbu a hluk bylo slyšeti. Pán Ježíš mu povídá: »No, vejdi si tam, mají všeho dost, něco ti dají.« Svatý Petr tam vešel a dostal hojnost jídla a pití. Když se vrátil, ptal se ho Pán, řka: »Jak ses měl, Petře?« — Svatý Petr odpověděl: »Ó, Pane, velmi dobře! Mají tam jídla a pití, co hrdlo ráčí; hospodáři sedí za stoly a hodují, hudba hraje a chasa tančí.« Pán se dále tázal: »Také-li mne tam vzpomínají?« Svatý Petr pravil: »Pane, nikdo!« Pán Ježíš se zarmoutil. Po roce přišli zas o hodech do té dědiny. Svatý Petr povídá: »Pane, já bych jedl!« Pán ho zas do té hospody poslal, ale svatý Petr záhy a smuten se vrátil. Pán Ježíš se ho otázal: »No, Petře, jak se ti dařilo?« »Ó, Pane,« odpověděl smutně sv. Petr, »špatně. Nic jsem nedostal. Je tam jen několik sousedů, ale ti nepijí, ani nejedí, ani hudba nehraje. Jeden přes druhého vedou náрек, jak zle se jim urodilo, že nemají, co jísti. Všichni k tobě o smilování volají a tebe o pomoc prosí.« A Pán Ježíš jal se mluvit: »Vidíš, Petře, loni, že měli všeho dostatek, nikdo na mne nevzpomněl; jen hodování a veselostí si hleděli. Proto jsem na jejich pole dopustil neúrodu, aby svou hříšnost poznali a ke mně se obrátili.«

Přátelé drazí, tuto krásnou legendu není zajisté třeba zvláště vysvětlovati, pochopili jste jistě pravdu v ní ukrytou. Já jen ještě připomínám vám to, co znáte o sv. Štěpánu, prvomučedníku. Když sv. mučedník tento v dešti kamení a nevýslovných bolestech klesl k zemi, volal: »Vidím, vidím nebesa otevřena a Ježíše sedícího na pravici Boží.« A tak jest, přátelé moji, i s námi. Teprve pod ranami neštěstí a utrpení vidíme Boha a poznáváme, jak daleko zbloudili jsme od svého nebeského Otce a zašli na cesty

bludné a nepravé. Dejž jenom Bůh, aby všichni, kteří pod těžkými ranami dnešní doby po dlouhých létech opět ruce ku modlitbě sepjali a k Bohu s upřímnou lítostí i důvěrou se obrátili, vytrvali na této cestě, vedoucí ku věčnému štěstí a nezměrné blaženosti!

II.

Ale jest ještě jiná příčina, pro kterou Bůh sesílá utrpení a bolesti na svůj lid. Abyste tomuto úmyslu Božímu lépe porozuměli, chci vypravovati vám následující příběh vzatý ze života našich svatých a světic Božích.

Dojímalý mne vždy osudy útlé, něžné a dobrotivé lankraběnky durynské, sv. Alžběty. Svatá, dobrá, milosrdná duše její, jež neublížila nikomu ani myšlenkou, byla tak těžce zkoušena, jak není hned příkladu. Alžbětě bylo teprv dvacet let, když stala se vdovou se čtyřmi nedospělými dětmi, z nichž nejmladší leželo v kolébce. Každé srdce jen poněkud citlivé mělo s nešťastnou kněžnou soustrast, toliko oba bratři zemřelého lankraběte byli těchto lidských citů prázdní. Umínili si, že zapudí ovdovělou lankraběnku s dětmi jejími a sami uchvátí vládu. Za kruté zimy byla vyštována ze svého hradu. Šla jako žebračka do světa, nevědouc, kde s robátky najde útočiště. Obyvatelé, jimž prokázala nesčetně dobrodiní, zavírali před ní dvěře, bojíce se hněvu nového hradního pána, který zakázal všem poddaným, aby nikdo neopovážil se nešťastné ženě poskytnouti přístřeší. Zimou všechna zkřehlá a hladem zmořená vdova vstoupila konečně večer do veřejné hospody, kde jí byl vykázán za noclehárnu chlív. Zde žila nešťastná vdova jako žebračka, vydaná bídě a nepohod, ze sporých almužen. I nevděku se dožila. Jednou, chtějíc překročiti blátivý potok, potkala že-

bračku, kteréž za minulých let prokázala mnohých dobrodiní, a nevděčná žena ta nevyhnula se někdejší dobrodějce své, ba porazila ji dokonce do bláta... A sv. Alžběta? Spěchá do kostela. Mnichové se tam modlí. Kněžna sama tento kostel založila. Proto domnívá se, že jest oprávněna o něco požádati. A zač prosí? Prosí, aby mnichové s ní zapěli hymnus »Te, Deum, laudamus«, »Tě, Boha, chválíme«, na poděkování za všechno utrpení, jež Bůh na ni seslati ráčil.

Přátelé drazí, vidím udivené zraky vaše, tážící se: Jakže, po tolika utrpeních, nevinně přetrpěných, ještě Bohu děkovati? Jest v tom nějaká spravedlnost člověka nevinného tolika souženými zkrušiti? Že Bůh sesílá zlé na hříšníka, to chápeme, ale že sesílá je i na nevinného, toho pochopiti nemůžeme!

Co vám, moji drazí, odpovím? Odpovím vám, ale ne svými slovy, nýbrž slovy toho, jehož zoveme svým Mistrem a Učitelem, Ježíše Krista. Ten pravil: »Každou ratolest, kteráž nese ovoce, očistí (Bůh), aby více ovoce nesla.« (Jan 15, 2.) Chápete, moji drazí, jak sám Spasitel vám prostě sice, ale zároveň hluboce odpovídá na vaši otázku? Sám Syn Boží vysvětluje všemu člověčenstvu hluboké tajemství bolesti a vykládá, že utrpení spravedlivých lidí očišťuje je od mnohých nedokonalostí, rozmnožuje jejich sílu v konání dobra, jejich lásku k Bohu, horlivost v modlitbě a — zásluhu pro nebe. Neboť jako pravé zlato vychází z ohně očištěno, tak i spravedlivý, jenž trpěl. A jako ostrý pilník sbírá rez, takže železo se leskne, tak utrpení jest takovým pilníkem a kartáčem vyčišťujícím rez hříchu, takže duše leskne se krásou a květem mnoha ctností. Čím jest mýdlo pro tělo, tím jest utrpení pro duši. A čím jest ořezávání révě, tím jest utrpení člověku.

Nuže, přátelé moji, chápete již, jak mohlo vzniknouti mezi zbožnými předky našimi přísloví: »Koho Bůh miluje, toho křížem navštívuje?« Rozumíte, proč praví Písmo svaté: »Blahoslavení, již půjdou po cestě utrpení, neboť bolest jest korunou života?« — A proč řekl Kristus Pán: »Blahoslavení, kdo pláče a trpí, neboť jejich jest království nebeské?« — Víte již, z jakých příčin pravil Rafael k Jobášovi: »A že jsi byl příjemný Bohu, potřebí bylo, aby pokušení zkusilo tebe?« Proč sv. Pavel napsal: »Koho Bůh miluje, toho třešce?« Proč sv. Alois volal: »Utrpením odměňuje Bůh službu těch, kteří ho milují?« Proč Shakespeare učinil jeden z hlubokých svých výroků: »Nouze jest zkušebním kamenem charakteru?«

V Kristu shromáždění, doufám, že nevýmluvným ústům mým podařilo se aspoň z části osvítiti tajemství bolesti světlem učení křesťanského a zodpověděti otázku, jež v rozrušené době naší maně vzkličily ve hlavě vaší. Smíme toužiti po štěstí, smíme modliti se o ně vši duší svou. Ale zlíbí-li se Bohu místo štěstí vložití na bedra má těžký kříž bolesti, pak vím, že to byla ruka nejdobrotivějšího Otce, jež křížem tím se mě dotekla. Vím, že chtěla mne navrátiti s cest bludných na cestu jediné pravou, jejímž cílem jest šťastná věčnost. Vím, že každým vzdechem mým a každou slzou v hoři prolitou rozmnožují se zásluhy mé pro život věčný. A jako lékař nedává nemocnému nikdy tak silného léku, který by nemocného zničil, tak věřím, že ani nebeský Lékař, jenž pro mne na kříži v lásce zemřel, nedá mně tolik léku utrpení, abych v hořkosti a bolestech zahynul.

Přátelé moji, nermutiž se proto nikdy srdce vaše,
nezoufejte si ani v utrpeních největších a neproklí-
nejte života! Pomměte vždy na to, co zazpíval veliký
náš básník Svatopluk Čech v básni »Anděl«:

Ty-liž posoudíš, v tom vírném ruchu
k čemu platen každý šroub a píst,
tvému-liž svůj souzvuk jeví sluchu
nesčetných těch koles hluk a svist?
Ó jen tvůrce toho veledíla
obzírá to všechno, prozírá,
ví, kam tíhne všeliká ta síla
a kde zub se v zuby zabírá,
on, jenž všechno osnoval a ladil,
všechno vážil, vše kam sluší, vřadil.
Jemu průhledna ta spousta kol,
nezmařilť on žádný břeh ni klín,
a v tom světě jako svit a stín
lépe rozdělil i slast i bol.

Amen.

IV.

O štěstí hříšníků.

„Mnozí pak první budou poslední, a poslední budou první.“

(Mat. 19, 30.)

V Kristu shromáždění, když jsem byl studentem, pořádali jsme jedenkrát se svým profesorem výlet do známého pošumavského městečka. Při prohlídce různých památností a zajímavostí městských zavedli nás též do přádelny. Ještě dnes tane mi na mysli obraz továrny, v níž stálo mnoho přepodivných strojů. Tisícero cívek, vláken slabých a silnějších neustále se otáčelo, zde navinovalo, tam odvinovalo. Všechno bylo v neustálé činnosti. »Jak se vám u nás líbí?« tázal se nás ředitel továrny. »Nerozumíme vaší práci,« odpovídali jsme. »Vidíme sice všude pohyb a činnost, ale souvislost a plán, kterým účel má být dosažen, ten nechápeme.« »Souvislost a plán stojí jasně v duši toho, kdo mechanismus tento sestrojil,« odvětil ředitel a jal se nám vysvětlovati tajemství výroby přádla.

Přátelé drazí, již ve čtyřech promluvách hleděl jsem a snažil jsem se, jak nejlépe jsem dovedl, osvítiti vám matným a slaboučkým světlem lidského rozumu tajemství prozřetelnosti Boží, odhaliti vám úmysly, plány a cesty, po nichž nás prozřetelný Bůh vede ku věčné blaženosti. Znám a chápu těžkost, s jakou člověk pochopuje úmysly a řízení Boží, a vím, že mnohdy člověku jest právě tak, jako bylo nám studen-

tům, stojícím před záhadnými stroji. I ve světovém stroji vidíme vlákna, jak se navinují a zase odvinují, ale celý plán jest v duchu Boha, který všechna vlákna drží ve své mocné pravici a tká z nich osudy jednotlivců i národů. Moji drazí, jen tuto pravdu plně a cele pochopiti, oč méně bylo by slzí v očích lidských a co hořkosti a zoufalství by z nich ubylo! Ale bez víry v moudrou prozřetelnost Boží naráží člověk v životě na tisícero »Proč?«, na které nenalézá rozumného »proto« a výsledek? Nespokojenost, rozervanost, pessimismus, skepticismus a všechno to, co se z děsného toho stavu duševního rodí: zoufalost, opovrhování životem, morálkou a vším tím, co až dosud člověku bylo drahým a svatým. A jednou z cestiček a pramínků k takové duševní zátopě jest i pochybnost, která snad leckdes vězí jako osten i v duši dobrého, ze srdce věřícího člověka, proč zlým se často vede dobře na světě, proč oplývají bohatstvím, nadbytkem, zdravím, štěstím a naproti tomu člověk zbožný nezřídka nouzi trpí a těžkým křížem každou chvíli navštěvován bývá. Cítím, moji drazí, sám ve svém srdci, že řeči mé nebyly by úplné, kdybych i tuto pochybnost neosvítíl vám světlem zářícím z utěšené víry o prozřetelnosti Boží, a sice hodlám s pomocí Boží vyložití křesťanským duším vašim:

1. že hříšným a zlým lidem se často vede dobře, aby se polepšili.

2. že pravá odplata jest teprve po smrti.

P o j e d n á n í.

I.

Drazí přátelé, komu z vás nebyl znám příběh ze života Pána Ježíše o Zacheovi! Jednoho dne šel Pán

Ježíš skrze Jericho. Tam bydlil muž jménem Zacheus. Byl vrchní nad celníky, boháč, ale při tom lakomec, necita a veřejný hříšník. I přál si viděti Ježíše, kdo by byl, ale nemohl pro zástup, nebo byl postavy maličké. A předběhnuv, vstoupil na strom pláňého fíku, aby jej viděl, neb tudy měl jíti. A když Ježíš přišel k tomu místu, pohleděl vzhůru, uzřel jej a řekl: »Zachee, sestup spěšně dolů, neboť dnes musím zůstat v domě tvém.« I sestoupil spěšně a přijal Pána Ježíše s radostí a štěstím plesajícím srdcem. A všichni, kteří to viděli, reptali rkouce: »K člověku hříšnému se obrátil!« Ale Zacheus řekl Pánu Ježíši: »Polovici statku svého, Pane, dám chudým; a oklamal-li jsem koho v čem, navrátím čtvernásob.« A Pán Ježíš řekl jemu: »Dnes stalo se spasení domu tomuto, protože i on jest syn Abrahamův; neboť Syn člověka přišel, aby hledal a spasil, co bylo zahynulo.«

Proč, moji drazí, vzpomenul jsem dnes na příběh, který zaznamenal nám sv. evangelista Lukáš? Přátelé milí, poněvadž čtu v něm odpověď na bolestnou otázku vaši, proč Bůh dopouští, že zlým a hříšným se často dobře vede. Zacheus oplýval štěstím, bohatstvím, nadbytkem, ale byl člověkem nehodným, hříšným, opovrhovaným, nenáviděným. A Kristus Pán? V zástupu, který jej následoval, bylo jistě na sta těch, kteří Pána Ježíše milovali nad všechno pomyšlení, kteří každým úderem svého srdce snažili se žíti dle jeho rad a přikázání, ale pro ty nemá Kristus pohledu, úsměvu, ni jediného slova. Ale k Zacheovi, hříšníkovi, vstupuje, vyznamenává jej svou návštěvou a přináší mu tolik štěstí a milostí, kolik jen srdce Boží poskytnouti a dáti může. Odtud ono reptání mezi lidem a nespokojené hlasy: »K člověku hříšnému se

obrátil!« A Zacheus, jako by se obával, aby Kristus nezalekl se reptání lidu a neobrátil jeho radost v zarmutek, slavně prohlašuje polepšení svého života: »Polovici statku svého dám chudým; a oklamal-li jsem koho v čem, nahradím čtvernásob.«

Chápete, moji drazí, úmysl Páně, pro který vstupoval do domu Zacheova? Rozumíte již, proč často Bůh v pravém slova smyslu zahrnuje štěstím a úspěchy život mnohého hříšníka? Není v tom prozřetelná péče Boží a snaha, aby hříšník se poznal a k životu ctnostnému obrátil? Což nečiníš tak často i ty, otče a matko? Máš dítě, které místo radostí hořkostí a bolem plní tvé srdce. Ty pozoruješ, že syn, dcera tvá vstupují na cesty, které budou jejich časnou i věčnou zkázu. A marné jest tvé napomínání, tvůj pláč i tresty, jimiž napravití chceš své dítě. Ba, tobě se zdá, že čím více dítě trestáš, káráš a na ně se hněváš, tím více stává se ve zlém zatvrzelejším a neústupnějším. Co učiníš? Nebyl bys jeho starostlivým, dobrým otcem, ani pečlivou matkou, kdybys nehledal všech cest a prostředků, které by přece jen milované dítě tvé ku polepšení přivedly. Užil jsi již téměř všech motivů: napomenutí, pláče, hněvu, trestu, nyní saháš ku poslednímu. Stáváš se ku dítěti svému vlídným, ba vlídnějším, než kdy jindy, pečuješ o jeho tělesné potřeby se zdvojenou starostlivostí a něžnou pečlivostí, a proviní-li se čím, pak tvé zarmoucené srdce má pro dítě své jen cit lítosti, odpuštění a milosrdenství. A přátelé milí, nabyt jsem již tolik zkušenosti z té veliké rodiny, jakou jest škola, že mohu říci, že prostředek tento k obrácení dítěte téměř nikdy nesehlal. Vždyť i ten marnotratný syn klesal na kolena a v pláči vyznával svou víru ne tak zdrcen svou bídou, jako spíše dojat až do hloubi duše vlídností, odpuštěním a dobrotou svého otce.

Nuže, přátelé drazí, myslete si cosi podobného u Boha a začnete chápat, proč Bůh nezatvrzuje se nad hříšníky, proč jich netrestá, bolestí nezkouší, ale naopak zahrnuje štěstím a vším požehnáním.

Neboť po čem touží hříšník? Po čem prahne jeho duše? Po Bohu? Ach, nikoliv! Hříšníkovo srdce každým tepem svým touží po bohatství, rozkoši, slávě, štěstí. Bůh, modlitba, ctnost nehřeje, ani nesytí jeho duši. Ta místo k nebi lne ku světu, místo po Bohu touží po tom, co skýtá svět. A co učiní Bůh? Ach, moji drazí, byl by špatným psychologem, špatným znatelem lidského srdce, byl by špatným vychovatelem lidského pokolení, kdyby nechal člověka zmírat po štěstí pozemském a nepoučil jej, k té zkušenosti nepřivedl, že touží po věcech, jež nikdy neukojí jeho touhy a nenaplní trvalým, věčným štěstím jeho nitro.

Bůh ví, že hříšník zmírá touhou po slávě, titulech, hodnostech. Nuže, dá mu jich dosáhnouti, ověncí hlavu jeho laurem slávy a velikosti. Ale brzo ozve se ze zklamane a nespokojené duše povzdech: »S l á v a p o m í j í j a k o t r á v a p o l n í, j a k o k v ě t v ú d o l í.«

Bůh ví, že hříšník prahne po bohatství, zámožnosti, jmění. Nuže, dá mu nadbytek všeho a výsledek? Sebevraždou zhynulý syn milionáře Rotschilda jest důkazem duševní nespokojenosti a rozháranosti bohatých.

Bůh ví, že hříšník touží po rozkoši. Dá mu z poháru jejího píti plnými doušky. A jednou po prohýřené noci ozve se z úst jeho povzdech: »M a r n o s t n a d m a r n o s t, v š e c h n o j e s t m a r n o s t.«

Kdysi seděl sv. Augustin na břehu moře, dívaje se na západ slunce. A duší jeho táhla otázka: »Moře, chybíš ty moji duši, aby měla klid?« A nad vlnami

jako by se byl v odpověď chvěl čísi hlas: »Nad námi hledej, Augustine!« Světec přemýšlel o těchto slovech, zatím co noc rozestřela nebes svůj hvězdný háv. Augustin volá: »Hvězdy nebes, tak zářivé a krásné, chybíte vy mojí duši?« A s hvězdné výše znělo k němu: »Nad námi hledej!« A duše jeho vznesla se láskou nad samy hvězdy, doletěla touhou až k samému trůnu nebes a volala ve svatém nadšení: »Teď jsem spokojena; ty, Bože můj, jsi cílem mým, jen ty mne dovedeš učiniti šťastnou.«

Mojí drazí, tak jest i s člověkem hříšným. Lidé závidí mu bohatství, důstojnosti, tituly, štěstí, trápí se nad tím, když vidí, jak se mu všechno vede, jak oplývá v nadbytku, a naproti tomu, jak oni nezřídka nouzi trpí a soužení za soužením je stíhá, vyčítají tu nesrovnalost samému Bahu a nevzpomenou, že Bůh všechno to štěstí snad dává proto hříšníku, aby jej napravil a k sobě navrátil. Teprve když hříšník pozná, že ani v moři šumivých radostí a rozkoší, ani ve hvězdách cti, slávy a důstojenství nelze nalézt ani klidu, ani spokojenosti, jako ten Augustin hledá výš a výše, až nalezne toho, který dovede jej učiniti šťastným a spokojeným — samého Boha...

II.

V Kristu shromáždění. sv. František Xaverský byl jedenkrát pozván k hostině bohatého Portugalce, který byl znám jako člověk prostopášný. Světec u stolu mluvil o lhostejných věcech, aniž by, jak to jin-
dy míval ve zvyku, hostitele napomínal k lepšímu životu. Toho se Portugalec ulekl. Jistě, myslil si, má světec tento vše za ztraceno, a zbytečným se mu již proto zdá, mluvit se mnou o polepšení. Konečně vrhl se světec k nohám a tázal se jej, není-li možno dosíci odpuštění. Laskavě pozvedl sv. František zkroušeně-

ho boháče, povzbudil jej, vyslechl jeho zpověď a přivedl jej zase k životu řádnému.

Přátelé milí, zcela správnou byla úzkost onoho hříšného člověka. Nic by nemělo neznepokojovali hříšníka tou měrou, jako když se mu na světě dobře vede. Neboť musí věděti, že zasluhuje trestu; nestihnou-li ho zde, pak jej stihnouti musí na věčnosti. Proto dobře praví sv. Augustin: »Neznám většího neštěstí, nežli štěstí hříšníka.« Pozemské štěstí hříšníků jest jako odměna za těch několik dobrých skutků, které zde na světě učinili. Ale co jest to všechno u porovnání s nebem? To jest jako mzda dělníka u porovnání s dědictvím jednorozeného syna. Nikdy nebude syn rodiny, dědic otcovských statků, dělníkovi záviděti těch několik grošů, které týdně za práci dostává. Tak nebude také spravedlivý a zbožný syn a dědic nebeského Otce záviděti hříšníkům trochu toho pozemského štěstí. Neboť to vás, přátelé milí, prosím, abyste si zapamatovali pro celý život, aspoň plné pochopení té pravdy abyste si z těchto našich promluv odnesli, že pozemský život náš není posledním slovem Boha, že světem tímto nekončí se děj života našeho. S toho vysokého hlediska, na které nás víra naše povznesla, pohlížejte na všechno, co vás v životě potká, ať jsou to události šťastné a krásné, či truchlivé a bolestné, pod tím úhlem pohlížejte i na osudy svých přátel a bližních! Nikdy neposuzujte úmyslů Božích ze dne na den, nýbrž berete osudy své i všeho lidstva v celistvosti! Příklad vám to osvětlí.

Sedíme v divadle a pozorujeme děj některého dramatu. Nebylo by nerozumné, kdybychom souditi chtěli dle prvního jednání na celý děj? Vidouce, jak na př. zlotřilý kníže pronásleduje ctnostnou dívku, zvolali byste v rozhořčení: Jakže, nevinnost má býti šlapána a nepravost by měla zvítěziti? A já bych

vám řekl: Vyčkejte konce dramatu, jsme teprve v jeho jednání prvním; uvidíte, než se skončí jednání poslední, jak zvítězí ctnost, a hřích bude potrestán.

V Kristu shromáždění, tak volám i ke všem vám, kteří smutně hledíte na to, jak sterými svízeli mučena jest duše vaše, zatím co nehodný a hříšný bližní váš prožívá život svůj v záři štěstí a blaha: Vyčkejte konce dramatu svého života! Uvidíte, než se skončí jednání poslední, jak Bůh hříšníku odplatí za jeho nepravosti a hodného odmění tak, jak jen dobrotivost Boží odměniti může. Věřím, pevně věřím, že se tak stane, poněvadž věřím ve spravedlnost, dobrotivost, milosrdenství a moudrost svého Boha. A vírou mojí neochvěje, ani kdybych hleděti musil, jak nevinná a vším soužením navštívená bytost v hoři a rmutu umírá, aniž by kdy viděla vysvítiti nad životem svým slunko štěstí, a naproti tomu, jak hříšník celý život svůj prožil ve spokojenosti a štěstí a ještě ke hrobu nesen jest ve slávě, úctě a vší světské pompě. Proč?

Pamatujete se zajisté na podobenství Kristovo o boháči a ubohém Lazaru. Boháč prožíval celý život svůj v radovánkách, přepychu, zahálce a bezuzdných orgiích. A u vrat paláce ležel Lazar, ranami přikrytý, hladem zmořený. Sami psi lízali v soucitu jeho rány, ale boháč dal jej odehnati od svého domu. Přátelé, když slyšeli jste po prvé příběh ten vyprávěti, nenapadla vás myšlenka: Jak se může Bůh dívati na bídu svého věrného, a na druhé straně na štěstí prostopášného bohatce? A hle, evangelium jako by znalo naše myšlenky, trhá náhle před námi clony věčnosti, dává nám náhle nahlédnouti v hlubiny pekel i ve výšiny nebes, a co vidíme? Boháč zavržen úpí v mukách, volá aspoň o kapku vody, jež by ochladila na okamžik muka ohně, a Lazar v nebesích jest oděn rouchem slávy a nezměrného, věčného štěstí.

Co k tomu dodatí? Snad jedině podepřítí slabá a nevýmluvná slova má výroky Pána a Mistra našeho Ježíše Krista, který volá ke všem těm, kteří se v trapných pochybnostech táží, proč zlým se často vede dobře a hodným zle: »Mnozí pak první budou poslední, a poslední budou první.« (Mat. 19, 30.) A na jiném místě opět praví: »Běda vám bohatým; neboť již máte potěšení své.« (Luk. 6, 24.) A Duch sv. volá ústy žalmisty Páně: »Proto nežehrej na nešlechetníka a nebuď žárlivý na ty, kdož nepravost činí. Neboť uschnou rychle jako tráva. Nerozčiluj se nad tím, kdož štěstí má na cestách svých, nad mužem, jenž nepravost koná. Jen kratičko a hříšníka není více a budeš hledati jeho místo a nenalezneš.«

Amen.

V.

Pomáhá modlitba?

„Nebo já vím myšlení, kteráž já myslím o vás, dí Hospodin, myšlení pokoje, a ne trápení, abych dal vám konec a trpělivost . . . Hledati mne budete, a naleznete, když budete hledati mne celým srdcem svým.“

(Jeremiáš 29, 11, 13.)

V denních listech uveřejněn byl následující dopis vojína s pole válečného: A modlete se za mě a stále se modlete, nebo nic jiného nepomůže. Nás Pán Bůh neslyší, protože jsme se k němu doma nemodlivali, ale vás spíše vyslyší. Zde přijde člověk na docela jiné myšlenky a každý najde Pána Boha i ten, kdo na něho doma nedržel, a každý naučí se modlit. A řekni mamince, aby se za mne modlila a děti také a buďte s Pánem Bohem, kdybychom se už vícekrát neviděli.

Tak psal voják ten a dopisů podobných s prosbou o modlitbu dochází s pole válečného mnoho. Některé z nich psány jsou s takovou prostoduchou upřímností a důvěrou v pomoc Boží, že se při čtení jich až oči slzami zarosí. I v našich národních písních máme pěkné památky toho, jak vojínové ve svých dopisech prosívali své drahé doma o modlitbu:

Jestli mě ráda máš,
dej říkat otčenáš,
zdráva Maria taky,
za ty naše vojáky.

A neprosí nás vojínové o modlitby nadarmo. Náš přeplněný, velký chrám při večerních pobožnostech jest překrásným důkazem toho, jak rádi, upřímně a vroucně modlíte se za ty drahé hlavy vaše, jež tisíce mil od vás v těžké povinnosti a hrozných nebezpečnostech na vás myslí a vzpomínají. Věru, nikdy nekrvácela srdce lidská jako dnes a nikdy nevzdychala po Bohu, po jeho pomoci a jeho útěše jako dnes. A výsledek?

Slyšel jsem o jedné matce, která denně ve chrámu klečela a nebylo snad hodiny, aby za svého syna vojína se nemodlila. Týdně mši sv. za jeho ochranu obětovati dala. A jednoho strašného dne dojde krutá zpráva, že syn její v boji padl. V prvním zármutku zvolala: »Nyní nebudu se více modliti! Modlitba nepomáhá!«

Přátelé drazí, měla nešťastná matka ta pravdu? A mají pravdu všichni ti, když jedovatě posmívají se zástupům před oltářem ruce spínajícím: Nic vám není platno se modliti a nic platno ruce k nebesům křečovitě vzpínati!? Po deset měsíců se modlíte z nařízení papeže za mír a pokoj, a ten pokoj jest tak daleko, jako byl, než jste se začali modlit! Přestaňte se modlit, škoda času! Přátelé milí, ten výsměch až do srdce bodá a já ptám se, jest pravdivý?

Moji drazí, chci v dnešní promluvě své na tu bolestnou a tesknou otázku odpověděti, neboť vím dobře, že pochybnost tato již tisícům otrávila duši, zviklala víru a naději v Boha. Tato hrozná otázka, k níž jedině víra umí dát odpověď, jest příčinou, že lidé odvykli hledati v modlitbě pramen veškerého štěstí a v zoufalém vzdoru hledají pomoci všude jinde, jen ne v modlitbě... Kéž Kristus, jenž učil sv. apoštoly ruce vzpínati a modliti se, provází svou milostí slova má, abych dobře vyložil křesťanským srdcím, že,

má-li naše modlitba dojíti vyslyšení v dnešních dobách, musíme se modlit:

1. n á b o ž n ě,
2. s č i s t ý m s r d c e m,
3. s o d e v z d a n o s t í d o v ů l e B o ž í.

P o j e d n á n í.

I.

V Kristu shromáždění, co jest modlitba? Katechismus poučuje nás, že modlitba jest rozmluva s Bohem. Modlíme-li se tedy, máme veškeré myšlenky své obrátiti jen na Boha. Příklad vám to osvětlí:

Jeden z nejstarších matematiků starověku byl Archimedes. Když roku 212 před Kristem bylo na město Syrakusy hnáno útokem, byl Archimedes tak zahlobán do svých měřických počtů, že ani neslyšel řinkotu zbraně, křiku vojínů, nářku raněných. Barbarští vojínové římské všecko povraždili, co jim přišlo v cestu. Když vrazili do domu Archimedova, našli jej, že sedí na zemi a kreslí klidně v písku měřické tvary. Poněvadž ho neznali, probodli ho mečem.

Přátelé drazí, nezdá se vám, že nešťastný učenec ten jest nám vzorem, jak v modlitbě máme se obírat Bohem? Archimedes tak byl zabrán do svého studia, že ani nepozoroval, že rodné jeho město stalo se kořistí nepřítelů. Podobně také, má-li naše modlitba dojíti pozornosti Boží a dotknouti se srdce dobrotivého Boha, jest nutno, abychom odložili všechny své denní starosti, všechny své světské touhy a přání, jež se těžkým závažím navěsily na křídla naší duše a pak teprve sepíali ruce své k modlitbě. Nemůže býti jinak! Modlitba roztržitá, vlažná, nepobožná protíví se Bohu a nelze ani pomysli na její vysly-

šení. »Kterak můžeš žádati, aby Bůh dával pozor na tebe, když ani ty sám na sebe pozor nedáváš,« pravil o nepobožné modlitbě sv. Cyprian. A Kristus Pán jedenkrát rozhořčeně odsoudil modlitby farizeů a zákonníků, kteří měli ústa plná modlitby, ale srdce prázdné: »Pokrytci, dobře prorokoval o vás prorok Isaiáš, říká: Lid tento přibližuje se ke mně toliko ústy, ale srdce jeho je daleko ode mne.« (Mat. 15, 7.) A jindy opět napomínal Pán Ježíš: »Modlíce se pak, nemluvte mnoho jako pohané: nebo se domnívají, že by pro mnohé mluvení své byli vyslyšáni!« (Mat. 6, 7.)

Bohužel, moji drazí, že jest veliký počet křesťanů, na které se tato pokárání Pána Ježíše vztahuje. A nevztahuje se i na nás? Nemodlíme se také jako oni farizeové toliko ústy, ale srdce naše jest daleko od Boha, někde v domácnosti, někde na poli, v dílně, v úřadě, v zábavě, nebo dokonce obírá se hříšnými věcmi? Nedomníváme se také, jako oni pohané, že čím více Otčenášů a Zdrávasů odříkáme, že tím jsme milejší Bohu, třeba bychom na Boha opravdu ani nepomyslili, ale světskými věcmi v mysli se obírali? Neodříkáváme často své modlitby jako ony modlitební mlýnky v Indii, jako pták papoušek, aniž duše naše by věděla, co ústa odříkávají? A můžeme se pak ještě diviti, že Bůh takové modlitby nechce vyslyšeti?

Přátelé drazí, dejme tomu, že by do našeho chrámu přišel cizinec, jenž nikdy ještě neslyšel o Bohu křesťanském, ani o modlitbě, ani o něčem podobném. I otázel by se některého z vás: »Kdo jsou ti lidé zde? Co tu dělají?« Odpověděl bys: »To jsou prosebníci. Je tu přítomen nebes Král a v jeho přítomnosti prosí o různé dary!« »Jakže?« vzkřikl by udiven. »Všichni

jsou tu prosebníci?« »Ano — všichni!« »Tam ti také, kteří si vespolek šeptají a baví se?« »Ano.« »Tamhle ti vzadu také, kteří neskloní ani kolena, naopak chovají se, jako by Bohu prokázali nesmírnou čest, že do chrámu Páně přišli? To jsou také prosebníci?« »Ano!« »Tamhle ti také, kteří svoji nastrojenou postavu a nalíčenou tvář nabízejí za pastvu očím?« »Ano, ti také!« »Ale« — řekl by — »to ani snad nemůže býti! A zač prosí?« »Prosí za různé milosti, za požehnání svým pracím, za odvrácení nakažlivých nemocí, za odvrácení hladu, za navrácení míru, za zachránění mužů, otců, synů stojících ve velikých nebezpečnostech v poli válečném!« »Jakže?« — volal by všechnen udiven — »to přece není možno! Před chvílí potkal jsem žebráka. Prosil mě o almužnu. A jak prosil! Sklonil se přede mnou — ruku natáhl — pokrývku s hlavy sňal — a oči zkroušeně upřel na moji tvář. To byl přece prosebník, ačkoliv jen o nějaký haléř prosil. Ale lidé zde v chrámu, s tím hrdým chováním, se svými žádostmi, se svým šeptáním — nemyslí to upřímně ani s Bohem, ani se sebou, ani se svými prosbami. Nemyslí to upřímně, neboť chybí jim to nejhlavnější, totiž zbožnost!«

Přátelé drazí, co k tomu dodati? Jen snad tu prosbu, abyste, chcete-li býti opravdu vyslyšeni, odstranili všechno, co se staví mezi vás a Boha vašeho, co se jako těžké břemeno navěsilo na vaši duši. A až vytryskne ze srdce vašeho pravá, silná, zbožná modlitba, jakou se modlí jen ten, kdo ví a cítí, že není spásy a není pomoci leda v Bohu našem — taková modlitba dojde vyslyšení.

II.

Četl jsem kdesi o jistém mladíku, který upadl do nepravostného života, ale přes to modlíval se denně

ku Panně Marii. Úcta k Matce Boží neopustila jej ani v nejprudším víru života. Kdysi měl však podivuhodný sen. Zdálo se mu, že nalézá se na cestách a umírá hladu. Tu zjevila se mu Matka Boží, obklopená množstvím andělů, a podávala mu na nečisté míse chutná jídla, řkouc: »Vezmi a jez!« On ale odvětil: »Nechci těch pokrmů, poněvadž jsou na nečisté míse.« Na to pravila Matka Boží: »Právě tak jest s tvou modlitbou. Modlitba tvá jest dobrá, ale srdce tvé jest poskvrněno. Proto nemá Bůh z modlitby tvé žádné radosti.«

Přátelé drazí, chápete jádro pravdy v příkladu tomto ukryté? Kdyby modlitby vaše byly sebe zbožnější a vroucnější, kdybyste se k Bohu až do vysílení modlili, nevychází-li modlitba vaše ze srdce čistého, nemůže nalézt cestu k milosrdnému srdci Božímu. A byť by se vám zdála pravda ta sebe krutější, nemohu ji odvolati, nemohu ji zmírniti, ale musím ji nejen opakovati, ale i zdůrazniti: Kdo máte srdce poskvrněné hříchem, nadarmo se modlíte! Sv. apoštol Jan praví: »Bůh nevyšlyší hříšníka.« (Jan 9, 31.) V knize přísloví čteme: »Oběti bezbožníků ohavné jsou Hospodinu.« (Přisl. 18, 8.) A sv. Vavřinec volá: »Jest spravedливо, aby z dobrodiní Božích vyloučen byl ten, jenž se nechce podrobiti rozkazům samého Boha.«

A tu dovolte mně, v Kristu shromáždění, malou otázku: Vy všichni, kteří se v dnešních dobách tolik modlíte, modlíte se s čistým srdcem? Není mezi vámi mnoho těch, jejichž srdce jest poskvrněno hříchem? Byli jste všichni v čase velikonočním u sv. zpovědi a posílili své duše ve svatém přijímání? Poznali se a napravili se lidé naši opravdu tak, aby mohli doufat v milosrdenství Boží? Jeví se u našeho národa nějaká známka, že v budoucnosti nebude vy-

bíjeti nejlepší síly své v boji proti náboženství a církvi, v odporu proti samému Bohu? Pozorujete mezi naším lidem alespoň troška upřímné vůle, že v budoucnosti chce kráčet po jiných cestách a lepších drahách, než po jakých se ubíral ještě v nedávné minulosti? Jest doba nynější nejen dobou modliteb, ale i dobou pokání? Není mezi těmi, kteří dnes k Bohu ruce své vzpínají, stále mnoho těch, jejichž mravní život nezasluhuje, aby Bůh k vůli nim otevřel poklady své dobrotivosti? A takoví lidé právě sotva ruce sepnou k modlitbě, sotva oči k nebesům pozvednou, sotva jednou, dvakrát do chrámu přijdou, již žádají, aby Bůh na prosby jejich zázraky činil a je dále v bezstarostnosti a pokojném užívání světa hýčkal. A když nestane se jim, jak by si přáli, hned mají zlé rouhání na jazyku: »Modlitba nepomáhá!«

Moji drazí, u mohamedánů jest zvykem, že dříve, než vkročí do mešity, zují obuv s nohou svých a vcházejí bosi do chrámu. A proč to asi? Chtějí tím naznačiti, že před Bohem má se člověk objeviti — čist... Přátelé, nebuďte horší mohamedánů a dříve než k Bohu počnete se modliti, spravte své svědomí, očistěte ve sv. zpovědi svá srdce, učiňte to vroucí předsevzetí, navrátiti se na dráhy ctnostného života, jestliže snad s ním jste zbloudili, a pak sepněte své ruce k modlitbě a věřte, že modlitba vaše bude Bohu příjemná a nalezne u něho svého vyslyšení.

III.

V Kristu shromáždění, v Písmě svatém čteme, že Rachel, manželka patriarchy Jakuba, neustále se modlila, aby jí dal Bůh potomka. Myslila si, že by nepřežila hanby, kdyby zůstala bezdětnou. A proto pravila k muži: »Dej mi děti, nebo umru!« Opravdu Bůh vyslyšel její ustavičné modlitby. Dal jí syna. Ale

s jedním dítětem nebyla spokojena. Prosila Boha ve vřelých prosbách o dítě druhé. Konečně vyslyšel Bůh její prosbu, ale k její škodě — neboť Rachel při porodu umřela ...

Přátelé drazí, příběh tento jest velice poučný pro dnešní naše rozjímání. Mnozí lidé jsou jako malé děti, které se domnívají, že každé jejich přání musí býti splněno. V nerozumu svém žádají si věci, jež by jim zdraví, ba i život mohly ohroziti, a nedostanou-li, čeho žádají, pak pláčí, naříkají, hněvají se a vzdorují. Tak to bývá i s lidmi. Oči naše vidí jen na několik pídí — do budoucnosti ani na krok a do přítomnosti jen nedaleko a to nejasně. Vidíme štěstí, kde čeká zahynutí, a hledáme rozkoš, kde se tají hanba a neštěstí. A jdeme pak k Bohu a voláme k němu těmi nejvroucnějšími modlitbami o splnění svých tužeb, přání a snů. Ale oko prozřetelného Boha vidí dále než oko naše, ono prohlédá až za hranice věků a ono vidí, kam by nás vedlo splnění bláhové prosby: k naší záhubě a neštěstí. Co tedy učiní Bůh? Neslyší, nesplní naše prosby. Lidem krátkozrakým zdá se to býti necitelným, ba nemožným zůstatí hluchým k tak horoucím prosbám a utvoří si rychle úsudek, jako ta nešťastná matka: »Modlitba nic nepomáhá!« Ale tak nemluví katolický křesťan. Ten mluví řečí jinou. A jakou?

Přátelé milí, o tom poučuje nás vznešeným způsobem sám Ježíš Kristus. Z jeho úst vyšla modlitba, která pro všechny věky zůstane nejlepším vzorem křesťanské modlitby: »Otčenáš...« A v modlitbě té jest jedna prosba, jež zní: »Buď vůle tvá, jako v nebi, tak i na zemi!« A v předvečer svého utrpení modlil se Pán Ježíš na hoře Olivetské. A musila to býti horká modlitba, neboť modlícímu se Kristu stékají po čele a tváři krůpěje potu, jež mění se v pot — krvavý Evangelium uvádí nám mo-

dlitbu tu do slova: »O t ě m ů j, je-li m o ž n é, ať o d e j d e o d e m n e k a l i c h t e n t o.« A k o n e c j e j í z n ě l: »A l e v š a k n e, j a k j á c h c i, a l e j a k ž t y.« (Mat. 26, 39.) A odešel od Krista ten obávaný kalich utrpení? Ach, vy víte, že musil jej Spasitel náš vypít až do poslední krůpěje. Byla tedy modlitba jeho marnou? Kdo by se opovážil tak tvrditi?

Hle, moji drazí, jaké to poučení pro nás! Bůh vidí dále než my, a proto nežádejte nikdy bezpodmínečně splnění svých proseb, nýbrž odevzdávejte se do vůle Boží, svěřte se Bohu a svaté jeho prozřetelnosti a modlete se vždy, jako modlil se Kristus: »O t ě, je-li m o ž n é, ať o d e j d e o d e m n e k a l i c h u t r p e n í, a l e n e j a k j á c h c i, a l e j a k ž t y!« Bůh nejlépe ví, co nám prospívá nebo škodí, chce-li zkoušet nebo trestat, či snad utrpením rozmnožit zásluhy naše pro věčnou blaženost. Kdo nechce toto všechno uznat a domnívá se, že když se modlí, musí býti vyslyšen, ten nechť se nemodlí, anebo modlí-li se, ať neříká: »B u ě v ů l e t v á . . . !«, nýbrž ať se modlí: »B u ě v ů l e m á . . . !« A k č e m u v e d e t a k o v á m o d l i t b a, o t o m c h c i v á m v y p r á v ě t i j e š t ě n á s l e d u j í c í p ř í k l a d :

Jistá matka měla jediné dítě. Což divu, že je milovala nejžhavějším plamenem své lásky. Náhle však se dítě těžce roznemohlo. Matka vyklečela celé dny a noci pod křížem, modlíc se za uzdravení svého dítěte. Ale modlitba jako by nepomáhala. Dítěti bylo stále hůř a hůř. Matka běží ku faráři, starému sešedivělému knězi, aby mu žalovala svůj bol. Farář jí radil, by modlila se, aby Boží vůle se stala. Avšak matka, zoufalá strachem o své dítě, nejistotou a starostí jsouc téměř rozumu zbavena, zvolala: »Nikoliv, to se nesmí stát; má vůle se musí stát, jinak umru!« A dítě skutečně se uzdravilo. Rostlo, zasypáváno dů-

kazy lásky matčiny, hýčkáno její přízní. A ve 20 letech, když matka na něm vyplýtvala všechny důkazy a oběti své lásky, skočil syn její, prý z nešťastné lásky, pod koleje dráhy. A tehdy naříkala matka: »Lépe by bylo pro mne ubohou, kdyby se tehdy byla stala vůle Boží, a dítě mně umřelo, než když nyní musilo takovou smrtí se světa sejíti.«

Nuže, moji drazí, takové mají býti modlitby, chtějí-li dojíti svého vyslyšení: zbožné, z čistého srdce vycházející a s odevzdaností do vůle Boží! Ale jsou opravdu takové naše modlitby? Modlí se opravdu všichni lidé zbožně? A modlí se srdcem čistým? A prosí Boha s odevzdaností do vůle Boží? Je tedy divu, když Bůh neslyší prosby naše? Lze se diviti, že modlitby naše byly dosud bez výsledku? A mohla by otrásti vaší vírou frivolní a povrchní námitka: Tolik jsem se modlil a přece jsem nebyl vyslyšen?

Kristus Pán šel velikým zástupem; náhle obrátil se a zeptal se: »Kdo se mne dotkl?« »Všichni se k tobě tlačí, Pane náš!« »Ne, někdo z nich se mne dotkl!« — Chápete, drazí? Pozorujete, jak citlivým jest Bůh? Jak zachvěje jím každý dotek? I vaše modlitby, budou-li zbožné a budou-li vycházeti ze srdce čistého a do vůle Boží odevzdaného, dotknou se Boha, zachvějí jeho srdcem a naleznou svého vyslyšení. Proto pravím vám, neustávejte, ale prostě a modlete se se vši vřelostí srdcí svých — ale pak jděte dále cestou, kterou Bůh vás vésti za dobré uznal. Bude-li na ní trnů více, než jste čekali, bude i odměna větší, než jste tušiti směli. Amen.

VI.

Dva vzory odevzdanosti do vůle Boží.

„Otče, ne má, ale Tvá vůle se staň!“
(Luk. 22, 42.)

V Kristu shromáždění! V katolickém časopise rolnickém četl jsem na začátku války o jistém rolníku (Šilhán z Enkenfurthu), který utrpěl nesmírných škod na svých pozemcích od krupobití. Veškeru úrodu měl zničenou. Manželka mu těžce churavěla. On sám pak musil nastoupit válečnou službu. Když před odjezdem do války obcházel krupobitím postižené pozemky, zanaříkal si: »Pole mám zničené, ženu mám nemocnou a sám musím zítra na vojnu! Věru, kdybych neměl tak pevnou víru v Boha, to ani sám nevím, co — bych udělal...«

Moji drazí, prostá a jednoduchá jsou ta slova, ale zdaž necítíte, jaký klid z nich vane, a jaké poučení dostává se v nich všem trpícím a nešťastným srdcím, kde hledati útěchy a hojivého balsámu pro zraněné duše? Neboť odkud načerpal zbožný rolník tento sílu snést tak veliké soužení? Kde vzal tak obdivuhodný klid? Z víry, odpovíte mi, a pravdu řeknete. Víra působí jako balsám na nešťastná srdce. Víra působí jako olej, který mírní bolest a hojí rány. A proč? Proč? Protože víra učí nás, že nic se neděje v našem celém životě bez vůle neb dopuštění Božího, že každá událost v našich osudech stává se dle jistého plánu Božího a že Bůh

v š e c h n o ř í d í k n a š e m u b l a h u a š t ě s t í.
A já chápu, moji drazí, že člověka s touto vírou a tímto přesvědčením v srdci nedovede ani největší soužení sklátiti. Jest jako dub pevně zakořeněný, jenž dovede vzdorovati každé bouři, a víra jeho jest jako kotva, která chrání loď před každou záhubou.

Drazí křesťané, ukončuji dnes řadu promluv o neviditelné ruce Boží, jež řídí osudy naše i celých národů, a v této chvíli nemám vroucnějšího přání, než aby tato naprostá víra v prozřetelnost Boží pronikla cele a plně vaše zbožné duše a byla silou, oporou a kotvou vaší ve všech strastech, ranách a bolestech, na něž je dnešní doba tak bohata. A poněvadž sám na sobě v bolestných chvílích jsem zkusil, jak heroické a někdy přímo nadlidské síly je k tomu třeba, aby v takových bolestných a temných situacích života člověk neklesl, ale vůli svou ochotně a radostně podřídil vůli Boží, chci v dnešní promluvě své zavéstí vás ještě před dva veliké, ba grandiosní vzory odevzdánosti do vůle Boží v nevyslovitelných utrpeních a bolestech a na příkladech těchto povzbudití vás ku radostnému odevzdání se do vůle Boží. Jsou pak těmi vzory:

1. trpící Ježíš Kristus.
 2. bolestná Matka Boží.
- Ave Dolorosa!

P o j e d n á n í.

I.

Sv. Petru mučedníku ze řádu sv. Dominika, ač úplně nevinnému, bylo zkoušeti mnoho útrap a pronásledování. Jednou klekl si u kříže a žaloval Pánu Ježíši svůj bol. S nářkem mluvil ke Kristu Pánu na kříži: »Ó, P a n e, čím jsem se provinil, že musím tolik trpěti?« A světec slyšel náhle zníti s kříže: »A c o já jsem provinil,

že tolik jsem musil trpěti na kříži? Tvé boly nelze k mým ani přirovnati. Snášej je tedy s trpělivostí a odevzdaností.»

Přátelé drazí, chápete, co útěchy plyne z těchto slov do duše naší bolesti zraněné? Snad mnozí z nás mají anebo budou mít chvíle plné útrap a soužení, ve kterých s nářkem mluvití budou ke Kristu na kříži: »Ó, Pane, čím jsem se provinil, že musím tolik trpěti?« A v takových zlých a těžkých dobách, kdy beznaděj a zoufalost bude se vkrádati do smutných duší vašich, nechť trpící Spasitel jest vám útěchyplným příkladem trpělivosti a odevzdanosti do vůle Boží.

Neboť kde jest jaká bolest, již on neprožil, kde jaké hoře, jehož hořkosti on nezkusil? Mám vám líčiti utrpení jeho? Smím se odvážiti nevýmluvným slovem svým líčiti, co nekonečné bolesti zaplavovalo jeho srdce? Ach, vidím jej, Spasitele svého, svíjeti se v zahradě Getsemanské pod nesmírnou tíží lidských vin. Vidí on dílo své u konce, dílo zářící evangeliem lásky, a vidí okem vševidoucím do věků, jak často a často nadarmo byla a bude všechna jeho snaha, všechno to utrpení, všechna ta láska, jak lidé často zradí a zaprou jeho evangelium lásky, pokoje a spravedlnosti...

Ach, žal všech žalů prochvívá tu nejsvětějším srdcem Syna člověka a pot krvavý kane na trávu zelenou... Pro lidi trpí až k smrti a lidé — jedni jej opustili a kují hřeby, tesají kříž, druzí spí... Bledost Ježíšova stává se smrtelnou, krůpěje potu mění se v potůčky krve, ale ústa Ježíšova pevně volají k nebesům: »O t č e, n e m á, a l e t v á v ů l e s e s t a ň!«

Přátelé milí, běduje snad vojín, vidí-li vedle sebe trpěti mnohem více vojevůdce svého? Či stěžuje si hodné dítě na tvrdý chléb, když milovaný otec jeho

ani toho nemá a žízni umírá? Dovedete nad osudem svým zoufati a život svůj proklínati, vidíte-li, jak nekonečně více soužení a útrap zranilo vašeho vojévůdce a otce, Ježíše Krista? Či nemodlíte se denně: »Buď vůle tvá, jako v nebi, tak i na zemi?« Dovedete následovati Krista na horu Tábor, ale máte-li s ním jíti na Golgotu, chcete jej opustiti? Není křesťanskou povinností naší po příkladu Ježíšově volati ve všech příhodách života: »Otče, ne má, ale tvá vůle se staň!«?

Důstojník vypravoval následující epizodu válečnou: Na pochodu do bitevní čáry přijde oddíl vojáků ke kříži. Z dále již houkají děla. Z blízka zní praskot pušek. S kříže dívá se na uprášené, zemdlené a do hrůz válečných kráčející vojiny Ukřižovaný. Jeho tělo jest ranami poseté, bledá tvář, vroubená černým vlasem, smutná, zmírající, z ran v rukou a nohou prýští se červená krev... Celý ten obraz jako by volal: »Ó, vy všichni, kteří jdete cestou, pohleďte, zdali jest bolest, jako bolest má!« Vojáci jdou ke kříži, rázem se staví, žádají o okamžitou zastávku a již klečí kol kříže a hlasitě se modlí: »...buď vůle tvá, jako v nebi, tak i na zemi.« Po chvilce vstávají občerstvení, posílení a bez bázně krácejí do nebezpečných posic.

Přátelé drazí, židé na své cestě po poušti přišli jedenkrát do krajiny, kde nebylo pitné vody. Co učinili? Jisté dřevo ponořili do vody a voda stala se sladkou, pitnou... Moji milí, leckterý z nás tu přítomných snad pije, nebo píti bude hořkou vodu utrpení, ale ponoříme-li do vody této dřevo kříže, budeme-li ve všech nehodách a strastech utíkat se ke kříži, jako oni vojínové na pochodu do bitvy, budeme-li jako oni s upřímnou vroucností šeptati slova: »...buď vůle tvá, jako v nebi, tak i

na zemi...«, budeme-li s Pánem Ježíšem volati: »Otče, ne má, ale tvá vůle se staň!«, budeme-li opakovati s Davidem králem: »Byť by se postavili proti mně stanové vojenští, nebudeť se báti srdce mé« (Ž. 26, 3), stane se i naše utrpení sladkým a milým a vyplní se slova sv. Bernarda, který krásně pravil: »Ó, sladká upomínko na utrpení a kříž Páně! Ty radostí pravou a útěchou opravdovou naplňuješ srdce mé!«

V Kristu shromáždění, modlíte se zajisté denně tu krásnou a něžnou modlitbu: »Zdráva s královno...«, a v té modlitbě šeptají vaše rty: »...a Ježíše, požehnaný plod života tvého, nám po tomto putování ukaž...!« A já se domnívám, že by se v dnešních dobách hodilo, aby každý z vás se modlil s tím nejvroucnějším zápallem zbožnosti: »...a Ježíše, požehnaný plod života tvého, nám ukaž nejen až po tomto putování, nýbrž již v tomto putování!... Ukazuj nám je, Maria, den co den a zejména v hodinách malomyslnosti, smutku, zoufalství, v hodinách, kdy již opouštíme víru, zanecháváme sv. naději. V takových těžkých zkouškách a vnitřních bojích ukaž nám Ježíše v zahradě Getsemanské, Ježíše bledého smrtelnou úzkostí, chvějícího se a potícího krví, ale volajícího: »Otče, ne má, ale tvá vůle se staň!«

II.

Ze života Krištofa Kolumba víme, že nepřátelům jeho podařilo se uvalit na něho podezření, jako na pretendenta španělského trůnu. Kolumbus se hájil,

že nikdy na nic podobného nepomyslí. Nevěřili mu a na Jamaice uvrhli do žaláře. Co učinil Kolumbus ve své těžké situaci? Apeloval na Matku Boží Sedmi-bolestnou, aby pomohla. A netrvalo to dlouho, a král se přesvědčil o nepravosti podezření na Kolumba vrženého.

Moji drazí, tak i já vám radím, abyste ve svých souženích obraceli se ku Panně Marii. Kdo mnoho trpěl, ten dovede nejlépe potěšiti a od toho nejraději útěchu přijímáme. Kdo však víc trpěl než Panna Maria? Ach, vidím ji obětovat ve chrámě jerusalemském dítě její. Stařec Simeon volá: »D u š i t v o u p r o n i k n e m e č!« Ale, co zavinila milá holubička nebeská? Když Noe vypustil z korábu holubičku, vrátila se s ratolestí olivovou, symbolem míru. Když nebeská hrdlička přišla do chrámu s knížetem pokoje, nedostalo se jí ratolesti olivové, ale Simeon jí předpověděl — meč... A předpověď se splnila v celé krutosti své. Vizte jen Matku Boží pod křížem svého Syna! Tam na ohavném dřevě visí on, Syn její, Kristus její, Bůh její! Dokud trpěl, dokud pod křížem klesal, nesměla k němu, aby jej potěšila, krvavý pot setřela, kříž nésti pomohla..., až teď smí, když dodýchává vysoko nad ní v bolestném zápase... A když ho ubili, když i kopím probili svatý jeho bok, sňali jej s kříže a teprve nyní jej dali matce, aby přivinula k srdci ubohé, umučené dítě své.

»B l a h o s l a v e n ý, k t e r ý k r á č í p o s t e z k á c h j e j i c h,« praví Písmo sv. A já dokládám: Blahoslavený, kdo se v bolestech Matce Boží podobá! A blahoslavený, kdo se podobá Panně Marii i ve statečnosti a trpělivosti, s jakou snášela hrozné mučednictví své! O svatém týdnu při odpoledních hodinách zhasínají se svíce apoštolů, kdežto svíce, naznačující Panmu Marii, nechává se hořeti. Tak církev krásným způsobem naznačuje statečnost a nezlom-

nost Panny Marie v utrpení. Matka Boží netrhala si vlasů s hlavy, nerozrývala obličej svého, ale trpělivě, ač se srdcem krvácejícím, nesla neštěstí své, dobře vědouc a tou myšlenkou se sílíc, že utrpení jejího Syna děje se dle vůle Boží a že Bůh tak ustanovil v plánu své prozřetelnosti...

Přátelé milí, ke sv. Vincenci de Paula přišel jedenkrát muž a stěžoval si: »Toho už nesnesu!« Sv. Vincenc klidně vzal ho za ruku a vedl do kostela před obraz Panny Marie Sedmiboletné a pravil: »Příteli, jestli ona vás nepotěší, pak už nikdo!«

Moji drazí, také já vaše zarmoucená srdce vedu k obrazu Panny Marie trpící pod křížem, ukazuju vám její trpělivost, statečnost a sílu ve snášení neštěstí, podřízení její vůle vůli Boží a myslím si při tom: »Jestliže utrpení Panny Marie nebude vám útěchou ve vašem soužení, jestliže její trpělivost nebude vám příkladem a jestliže její odevzdanost do vůle Boží nebude vám vzorem, jak i vy máte se chovati v neštěstí a do vůle Boží se odevzdávati, pak věru již nevím, co na světě mohlo by vás ještě povzbudit a potěšiti!« Volám k vám slovy sv. Ambrože: »Následujte svaté té Matky, kteráž majíc jediného a neskonale milovaného Syna, takový příklad rekovnosti dala!« A povzbuzuji vás tím, co pod obraz Bolestné Matky Boží tak krásně napsal Beneš Method Kulda:

Matko boží, ty jsi nesla
s Kristem všechny bolesti;
proč by moje duše klesla
v sebe větším neštěstí?

Jak nám snášet bolné trudy,
ty mne, svatá Panno, uč;
by mne sílil vždy a všudy,
Ježíši mne doporuč.

V Kristu shromáždění, končím své promluvy vzpomínkou, vypravovanou proslulým kazatelem Freundem. V Certose u Bononie stojí na hřbitově důmyslný náhrobek. U paty kříže stojí matka s věncem v rukou. Krásný jinoch, na jehož prsou září jméno Ježíš, bere od ní věnec a klade jej na hrobku. Na hrobce pak jest nápis: »Fiat!«, t. j. »staň se!« (dle vůle Boží!).

Moji drazí, tak jeví se hrdinství katolického křesťana v neštěstí. Naše dnešní, veliká a železná doba potřebuje pouze hrdiny. A věřte, drazí přátelé, snášeti s klidem a odevzdaností do vůle Boží neštěstí a soužení, jež tak drtivě dolehlo na srdce mnohých matek, žen, dětí i celých rodin, jest často větším hrdinstvím, než nejstatečnější se chování před nepřitelem, odměňované — zajisté právem — zlatými a stříbrnými záslužnými kříži. Trpělivost a tichá odevzdanost osudu do rukou Božích není ctností pasivní, jak nepřátelé víry rádi říkají, ale jest hrdinstvím v pravém slova smyslu, jest hrdinstvím srdce, a k němu rozníti vaše smutné duše — to bylo vrcholným účelem mých promluv. Jak se mi to podařilo, ví jen Bůh! Slova má brzo doznějí v tomto chrámu a umlknou i ve vašich duších. Dej Bůh, aby v nich neumlkla a ničím zadušena nebyla pravda, již jsem vám hlásal, a útěcha, již jsem vám skytal! Budu se o to modliti vši duší svou, vás pak prosím, abyste i vy modlili se za mě, abych, jiným skytaje útěchu a sv. naději, sám nezhynul v bolestném hoři.

Amen.

OBSAH:

	Strana
Předmluva .	3
I. Všechno se děje dle vůle Boží	5
II. Prozřetelnost Boží a osudy národů	14
III. Proč tolik utrpení	. 24
IV. O štěstí hříšníků	. 33
V. Pomáhá modlitba?	. 42
VI. Dva vzory odevzdanosti do vůle Boží	52

